ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2016 73 ΤΕΥΧΟΣ

αΩ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΥΠΟΤΡΟΦΩΝ ΚΟΙΝΩΦΕΛΟΥΣ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Σ. ΩΝΑΣΗΣ

Περιεχόμενα

Σημείωμα

Δραστηριότητες Υποτρόφων

- Επιτυχίες .....
- Χορός .....
- Μουσική .....
- Εικαστικά .....

Ειδήσεις του Συνδέσμου

- Η ετήσια Γενική Συνέλευση των μελών του Συνδέσμου .....
- «Επανακατοικήσεις»: Εκεί που η αρχιτεκτονική συναντά τη ζωή που αλλάζει .....
- Γνωριμία με τους Δελφούς και το Γαλαξίδι .....
- Πάρτι στο λαμπερό γαλάζιο του Ble Azure .....

Ειδήσεις του Ιδρύματος

- Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας .....
- 38 χρόνια υποτροφίες από το Ίδρυμα Ωνάση .....

Ειδήσεις της Στέγης

- Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016-2017 .....
- Βραβείο για την έκθεση Adhocracy .....

Ειδήσεις του Θυγατρικού Ιδρύματος

- Η Αντιγόνη Τώρα στη Νέα Υόρκη .....

Άρθρο

- Τα Οικονομικά του υποκόσμου .....

Βιβλιοπαρουσίαση

- Κράτη και Πολίτες .....
- Μελέτη της ελληνικής λόγιας μουσικής του 20ού αιώνα .....

Σημείωμα

Κοινό όραμα, νέα κοινή ταυτότητα

Η διεθνώς καταξιωμένη και βραβευμένη ομάδα σχεδιαστών Beetroot υπογράφει το νέο λογότυπο του Συνδέσμου Υποτρόφων, το οποίο εντάσσεται στη νέα κοινή ταυτότητα της μεγάλης «οικογένειας» του Ιδρύματος Ωνάση.

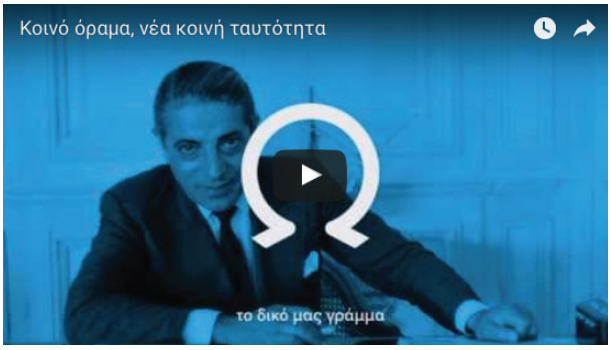
Η Στέγη, το Αρχείο Καβάφη, το Ωνάσειο Πολιτιστικό Κέντρο στη Νέα Υόρκη, η Ωνάσειος Βιβλιοθήκη και ο Σύνδεσμος Υποτρόφων μοιράζονται πλέον με το Ίδρυμα Ωνάση μία κοινή ταυτότητα και το ίδιο όραμα: τη στήριξη της κοινωνίας και την απελευθέρωση των δυνάμεών της.

«Ο κύκλος, απλό και τέλειο σχήμα, σύμβολο παγκόσμιο για τον άνθρωπο, συνδέει αξίες και ιδεώδη (όπως οι ολυμπιακοί κύκλοι)· Ωμέγα το ελληνικό γράμμα, το δικό μας γράμμα. Δύο σύμβολα, μία υπογραφή».Το γράμμα-σύμβολο του Ιδρύματος, το Ωμέγα, εγγράφεται μέσα σε έναν κύκλο και κάθε ένα από τα «παιδιά» του Ιδρύματος αποκτά γραφιστικά το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του: ο Σύνδεσμος μια ανοδική κλίμακα, το Αρχείο Καβάφη ένα ζευγάρι στρογγυλά γυαλιά, η Ωνάσειος Βιβλιοθήκη ένα ανοικτό βιβλίο, το Πολιτιστικό Κέντρο της Νέας Υόρκης και η Στέγη από ένα ισοσκελές τρίγωνο διαφορετικού χρώματος.

Οι Beetroot, σταθεροί συνεργάτες της Στέγης, έχουν την έδρα τους στη Θεσσαλονίκη και κάθε χρόνο αποσπούν σημαντικά βραβεία, πολλά από τα οποία συνδέονται με τις δράσεις της Στέγης. Το καλοκαίρι, έξι έργα τους τιμήθηκαν με το εξαιρετικά σημαντικό διεθνές βραβείο για τον Σχεδιασμό Επικοινωνίας, Red Dot: μεταξύ αυτών, το φυλλάδιο της Στέγης για το 2014–2015 και η έκδοση της Στέγης για το 2015–2016. Η τελετή απονομής του βραβείου θα γίνει στις 4 Νοεμβρίου στο Βερολίνο.

Λήδα Μπουζάλη

Βίντεο της ομάδας σχεδιαστών Beetroot

Επιτυχίες

Χαρά Καρακώστα
Με το Βραβείο ΟΙΚΟΠΟΛΙΣ 2016 Νέου Επιστήμονα τιμήθηκε η Χαρά Χαρακώστα για την εργασία της με θέμα *Ολοκληρωμένη μεθοδολογία υποστήριξης αποφάσεων προώθησης μεταφοράς τεχνογνωσίας στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής*, την οποία εκπόνησε για το Εργαστήριο Συστημάτων Αποφάσεων και Διοίκησης της Σχολής Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου (ΕΜΠ).

Τον θεσμό των Βραβείων Περιβαλλοντικής Ευαισθησίας ΟΙΚΟΠΟΛΙΣ διοργανώνει από το 2004 ο Εθελοντικός Οργανισμός για το Αστικό Περιβάλλον. Η τελετή απονομής των βραβείων πραγματοποιήθηκε στις Πηγές Καλλιθέας Ρόδου το Σάββατο 4 Ιουνίου, την παραμονή της παγκόσμιας ημέρας που είναι αφιερωμένη στο περιβάλλον.

Η Χαρά Καρακώστα είναι διπλωματούχος χημικός μηχανικός ΕΜΠ, κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης από το Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Παραγωγή και Διαχείριση Ενέργειας» του ΕΜΠ και κάτοχος διδακτορικού τίτλου από τη Σχολή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Μηχανικών Υπολογιστών του ΕΜΠ (2014). Η επιστημονική και ερευνητική της δραστηριότητα σχετίζεται με θέματα ανάπτυξης συστημάτων υποστήριξης αποφάσεων ενεργειακής, κλιματικής και περιβαλλοντικής πολιτικής, με έμφαση στην αποτελεσματική μεταφορά βιώσιμων ενεργειακών τεχνολογιών, την αποτίμηση ενεργειακών αναγκών και προτεραιοτήτων μιας χώρας, καθώς και την αξιολόγηση τεχνολογιών ΑΠΕ και ΕΞΕΝ, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη στο πλαίσιο της κλιματικής αλλαγής. Έχει συμμετάσχει σε πλήθος ευρωπαϊκών και εθνικών έργων ως υπεύθυνη έργου ή και ως σύμβουλος μηχανικός / μέλος ερευνητικής ομάδας στους τομείς ενεργειακού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού, μοντελοποίησης, κλιματικής πολιτικής και ενεργειακής διαχείρισης. Η υπότροφος έχει στο ενεργητικό της περισσότερες από 120 δημοσιεύσεις σε έγκριτα διεθνή επιστημονικά περιοδικά και ανακοινώσεις σε διεθνή συνέδρια.

Ευριπίδης Λασκαρίδης
Ο Ευριπίδης Λασκαρίδης, περφόρμερ και σκηνοθέτης, απέσπασε τον Ιανουάριο του 2016 το Pina Bausch Fellowship, ένα διεθνές βραβείο που υποστηρίζει την καλλιτεχνική εξέλιξη των δημιουργών. Σε αυτό το πλαίσιο, ο Λασκαρίδης θα θητεύσει επί τρεις μήνες δίπλα στον διεθνή χορογράφο-σκηνοθέτη Lemi Ponifasio. Τον ακολούθησε στο Παρίσι, το Άμστερνταμ και τη Βιέννη, ενώ τον Νοέμβριο θα τον βρει στη βάση του, στο Όκλαντ της Νέας Ζηλανδίας, και τον Ιανουάριο του 2017 θα τον συνοδεύσει σε περιοδεία στη Χιλή. Αμέσως μετά, θα πετάξει για το Βούπερταλ, καλεσμένος από το Pina Bausch Foundation, για την παρουσίαση της εμπειρίας του αυτής και την εκδήλωση της ανακοίνωσης των νέων fellows.

Ο Ευριπίδης Λασκαρίδης είναι απόφοιτος της Δραματικής Σχολής Θεάτρου Τέχνης Καρόλου Κουν. Με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση συνέχισε τις σπουδές του στη Σκηνοθεσία στο Brooklyn College της Νέας Υόρκης. Έχει διακριθεί σε διεθνή φεστιβάλ ως σκηνοθέτης ταινιών μικρού μήκους, ενώ τελειώνοντας το Θέατρο Τέχνης ήταν υποψήφιος για βραβείο καλύτερου ηθοποιού από την Ένωση Κριτικών Θεάτρου. Το 2009, σχημάτισε την ομάδα Ώσμωσις, με την οποία έχει παρουσιάσει δουλειές στο Φεστιβάλ Αθηνών, στο Θέατρο Εμπρός, στο Εθνικό Θέατρο, στο Αρχαίο Θέατρο Ηφαιστείας κ.ά., ενώ ως περφόρμερ έχει συνεργαστεί με τον Robert Wilson και τον Δημήτρη Παπαϊωάννου. Το τελευταίο έργο της ομάδας, με τίτλο *Relic*, επιλέχθηκε το 2015 από το ευρωπαϊκό δίκτυο Aerowaves και έχει ταξιδέψει ήδη σε 18 διεθνή φεστιβάλ στην Ευρώπη, ενώ το νέο της έργο, με τίτλο *Τιτάνες*, θα παρουσιαστεί τον Ιούνιο του 2017.

Χορός

Άρια Μπουμπάκη

Η Άρια Μπουμπάκη παρουσίασε για πρώτη φορά το έργο *and we are not at the same place* (ένα work in progress) στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών και Επιδαύρου, στις 29 και 30 Ιουλίου 2016. Προερχόμενοι από διαφορετικές χώρες και καλλιτεχνικά τοπία, οι δημιουργοί του έργου, Άρια Μπουμπάκη, Pauline Brun, Noga Golan και Calixto Neto, επέλεξαν την Αθήνα ως σημείο συνάντησης και δημιουργίας. Αφετηρία του έργου υπήρξε το περπάτημα ως καθημερινή ανθρώπινη κίνηση, ενώ επιθυμία των μελών της ομάδας ήταν να γνωρίσουν την Ελλάδα και να δουλέψουν στον τόπο αυτόν, τον οποίο ονειρεύονταν ως χώρα-πέρασμα αμέτρητων σωμάτων.

Η δημιουργική διαδικασία και, κυρίως, το γεγονός πως οι χορογραφικές αποφάσεις λαμβάνονταν και από τους τέσσερις δημιουργούς μετατόπισαν σύντομα το επίκεντρο του ενδιαφέροντος προς τη μετανάστευση, τη δυναμική μιας συνάντησης, τη λήψη αποφάσεων, τη χειραγώγηση και το ευμετάβλητο περιβάλλον. Η ιδιαίτερη επιλογή των σκηνικών δράσεων και η διάταξη των θεατών περιμετρικά της σκηνής και σε μικρή απόσταση από αυτήν έσβηναν σταδιακά τη μεταξύ τους διάσταση, αφήνοντας στο κοινό μεγαλύτερη ελευθερία να συμμετάσχει και να συνδεθεί με ό,τι συνέβαινε επί σκηνής.

Η ιδέα του έργου ανήκει και στους τέσσερις δημιουργούς. Η χορογραφία/περφόρμανς ήταν της Άριας Μπουμπάκη, της Noga Golan και του Calixto Neto· η σκηνογραφία, της Pauline Brun· η μουσική σύνθεση και εκτέλεση, καθώς και η ηχητική εγκατάσταση, του Κωνσταντίνου Σκουρλή· τέλος, τον σχεδιασμό των φωτισμών ανέλαβε η Ελίζα Αλεξανδροπούλου.

Η Άρια Μπουμπάκη έχει συνεργαστεί ως χορεύτρια με την ομάδα χορού Λάθος Κίνηση και τον Κωνσταντίνο Μίχο, την ομάδα χορού Creo και την Πωλίνα Κρεμαστά, ενώ δίδαξε σύγχρονο χορό σε στούντιο και σχολές χορού, όπως το Κέντρο Ντάνκαν και το Συνεργατικό Στούντιο Λάθος Κίνηση. Στη Γαλλία φοίτησε επί δυο χρόνια στο χορογραφικό-μεταπτυχιακό πρόγραμμα ex.e.r.ce στο Εθνικό Κέντρο Χορογραφίας του Μονπελιέ, ως υπότροφος του Ιδρύματος Ωνάση. Γνώρισε και διδάχτηκε από σπουδαίους ανθρώπους της τέχνης, όπως η Simone Forti, η Deborah Hay, η Mathilde Monnier, η Valérie Castan, η Antonia Baehr και η La Ribot, για να αρχίσει σύντομα να δημιουργεί και τα προσωπικά της έργα.

Παρουσίασε χορογραφίες της σε διάφορα φεστιβάλ και χορογραφικά κέντρα του εξωτερικού (Εθνικό Κέντρο Χορογραφίας του Μονπελιέ, CND Paris, Ufer_ studios Berlin, Φεστιβάλ Χορού του Μονπελιέ, Φεστιβάλ Χορού της Υζές κ.ά.). Συμμετείχε ως περφόρμερ σε έργα άλλων δημιουργών, όπως στο *Caen Amour* του Trajal Harrell στο φετινό Φεστιβάλ της Αβινιόν. Δίδαξε σύγχρονο χορό και αυτοσχεδιασμό σε διάφορα χορευτικά κέντρα και στούντιο, ενώ επίσης συμμετείχε ως ομιλήτρια και guest teacher σε συνέδρια πανεπιστημιακών τμημάτων χορού, όπου παρουσίασε τη θεωρητική της έρευνα.

Χορός

Ευφροσύνη Πρωτοπαπά

Το χορογραφικό έργο *Thank you for coming* της Ευφροσύνης Πρωτοπαπά, παραγγελία και παραγωγή του Northern School of Contemporary Dance (NSCD) για την ομάδα VERVE, παρουσιάστηκε στο Sadler's Wells Theatre και στο Place του Λονδίνου την άνοιξη του 2016, ενώ περιόδευσε και σε άλλες πόλεις της Μεγάλης Βρετανίας και της Ιταλίας.

Το έργο παίρνει τη μορφή ενός μεγάλου πάρτι για την επέτειο των δέκα χρόνων της ομάδας. Στο πλαίσιο μιας σειράς σκηνών που βασίζονται σε διαφορετικές χορογραφικές συνθήκες, καθεμία σκηνή εξερευνά τις ιδιαιτερότητες κοινωνικών συνευρέσεων, εορτασμών και δεξιώσεων, επιχειρώντας να αποκαλύψει και να διακωμωδήσει τις δυναμικές που συχνά αναπτύσσονται μεταξύ των προσκεκλημένων σε τέτοιες περιστάσεις. Για τη δημιουργία του έργου, το οποίο είναι εν μέρει αυτοσχεδιαστικό, οι περφόρμερ δημιούργησαν δικό τους υλικό με βάση παιχνίδια και κανόνες που τους έδωσε η χορογράφος, ενώ επίσης συνέγραψαν κείμενα τα οποία ερμηνεύουν οι ίδιοι κατά τη διάρκεια της παράστασης, παίζοντας με τις προσδοκίες του θεατή και επιχειρώντας να κατασκευάσουν έναν νέο χαρακτήρα κάθε φορά που παρουσιάζεται το έργο.

Η Ευφροσύνη Πρωτοπαπά είναι χορογράφος και ερευνήτρια που ζει και εργάζεται στο Λονδίνο. Έχει παρουσιάσει έργα της στη Μεγάλη Βρετανία, τη Γερμανία, την Ολλανδία και την Ελλάδα. Πρόσφατα ξεκίνησε μια συνεργασία με τη χορογράφο Siobhan Davies για τη δημιουργία ενός νέου έργου που θα κάνει πρεμιέρα το 2017 στο Barbican του Λονδίνου, ενώ ολοκλήρωσε το ευρωπαϊκό ερευνητικό πρότζεκτ «Dramaturgy at Work» με την Κωνσταντίνα Γεωργέλου και τη Δανάη Θεοδωρίδου, το οποίο θα οδηγήσει στην έκδοση ενός βιβλίου το 2016. Είναι επίκουρη καθηγήτρια στο Τμήμα Χορού του Πανεπιστημίου Ροχάμπτον, όπου διευθύνει το μεταπτυχιακό πρόγραμμα MRes Choreography and Performance.

Μουσική

Άννα Αλεξοπούλου
Σε ένα ταξίδι στους μουσικούς κόσμους ισπανόφωνων συνθετών προσκάλεσε η σοπράνο Άννα Αλεξοπούλου το κοινό του Φεστιβάλ Τήνου στις 17 Σεπτεμβρίου. Η ημέρα ήταν αφιερωμένη στον Ισπανικό Εμφύλιο και το Προσφυγικό. Η υπότροφος έδωσε ρεσιτάλ με «Τραγούδια του Φεγγαριού», ερμηνεύοντας έργα του Rodrigo, του Granados, του de Falla, του Ramirez, του Piazzolla, του Ginastera, του Lorca σε μελοποίηση του Μάνου Χατζιδάκι, καθώς και τραγούδια από ταινίες του Pedro Almodóvar. Στην κιθάρα τη συνόδευσε ο Γιώργος Αθανασίου.

Στις 25 Ιουλίου, ήταν προσκεκλημένη της εκπομπής «Από το Κοχύλι στο Μαργαριτάρι» της παραγωγού Βίκυς Τσιανίκα, στο Τρίτο Πρόγραμμα, όπου ερμήνευσε στο στούντιο τραγούδια των συνθετών George Gershwin, Kurt Weill, Duke Ellington, Cole Porter και Richard Rodgers. Νωρίτερα μέσα στη χρονιά, εμφανίστηκε σε μια βραδιά προς τιμήν του μεγάλου πεζογράφου και ποιητή Στρατή Χαβιαρά στο Polis Stage. Ερμήνευσε σε πρώτη εκτέλεση τραγούδια του νέου συνθέτη Χρήστου Γκόντζου, ο οποίος μελοποίησε τα ποιήματα του Στρατή Χαβιαρά «Δίπτυχο στη θεά» και «Ανάπτυγμα σε χάρτινα ομοιώματα». Στο πιάνο τη συνόδευσε η υπότροφος Έλενα Λαζαρέτου.

Στις 9 και 30 Ιουλίου προβλήθηκε σε επανάληψη η ταινία *Η επιστροφή του Οδυσσέα*, στο κανάλι ΟΤΕ History – ΟΤΕ TV, όπου η Άννα Αλεξοπούλου πρωταγωνιστεί ως σοπράνο, πιανίστα και ηθοποιός. Η ταινία-ντοκιμαντέρ, σε σενάριο και σκηνοθεσία του Κώστα Αλεφάντη, έχει ως θέμα τη ζωή και το έργο του Νίκου Σκαλκώτα και είναι συμπαραγωγή του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου και της ΕΡΤ. Η υπότροφος συνομιλεί με σημαντικές προσωπικότητες του 20ού αιώνα που ξεχώρισαν τις ιδιαιτερότητες και τις καινοτομίες της γραφής του συνθέτη και ερμήνευσαν σημαντικά έργα του, όπως ο Γιώργος Χατζηνίκος, η Μαργαρίτα Δαλμάτη, ο Γιάννης Παπαϊωάννου, η Πολυξένη Ματέυ κ.ά. Η ταινία έχει προβληθεί αρκετές φορές στο Τριανόν, στην ΕΡΤ, σε διεθνή φεστιβάλ ντοκιμαντέρ στη Γερμανία, τη Φινλανδία, τη Νορβηγία, τη Γαλλία, τη Ρωσία, καθώς και σε πολλά ξένα πανεπιστήμια, στο πλαίσιο μελετών για τον μεγάλο Έλληνα συνθέτη.

Επίσης, τον περασμένο χειμώνα, η Άννα Αλεξοπούλου συμμετείχε με πρωταγωνιστικό ρόλο της όπερας του Ευάγγελου Κοκκόρη *Το πέπλο της λήθης*, σε πρώτη εκτέλεση και σε παραγωγή της Εθνικής Λυρικής Σκηνής. Ακόμη, εμφανίστηκε μαζί με τον Κώστα Θωμαΐδη σε συναυλία-αφιέρωμα στον Λέανδρο, σε μια βραδιά για την ελληνική τζαζ μουσική, στην Αίθουσα Συναυλιών Φίλιππος Νάκας.

Τα μελλοντικά της σχέδια περιλαμβάνουν συμμετοχή στη συναυλία που διοργανώνει η Ελληνοαμερικανική Ένωση στο Πνευματικό Κέντρο Κηφισιάς, στις 15 Οκτωβρίου 2016, προς τιμήν του διεθνούς φήμης μαέστρου, συνθέτη, μουσικοπαιδαγωγού και ακαδημαϊκού Θεόδωρου Αντωνίου, με έργα και κύκλους τραγουδιών από την ευρύτερη εργογραφία του. Η Άννα Αλεξοπούλου διδάσκει Μονωδία στο Ωδείο Φίλιππος Νάκας και Σύγχρονη Μουσική στο Πρόγραμμα Διεθνών Σπουδών που διοργανώνεται σε συνεργασία με το Berklee College of Music της Βοστώνης (ως Recitalist, Voice Teacher, Vocal Coach, Pianist, Performance Coach).

Μουσική

Κωνσταντίνος Δεστούνης

Ατομικό ρεσιτάλ στο Royal Albert Hall του Λονδίνου έδωσε ο υπότροφος πιανίστας Κωνσταντίνος Δεστούνης στις 18 Σεπτεμβρίου 2016. Στο πλαίσιο του ρεσιτάλ παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά στην Αγγλία έργα των Ελλήνων συνθετών Θεόδωρου Αντωνίου *(Πρελούδιο και Τοκάτα)*, Γιάννη Ψαθά *(Jettatura)*, Δημήτριου Σκύλλα *(Nine Miniatures for the Universe)*, καθώς και έργα του Chopin και του Liszt.

Ανάμεσα στις πολυάριθμες εμφανίσεις που πραγματοποίησε ο πιανίστας τον τελευταίο καιρό ξεχωρίζουν, επίσης, το ατομικό του ρεσιτάλ στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στις 8 Απριλίου, στο πλαίσιο του κύκλου «Πιανόραμα», καθώς και η σύμπραξή του με τη Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, με μαέστρο τον Μιχάλη Οικονόμου, όπου ερμήνευσε το *Πρώτο Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα* του Τσαϊκόφσκι. Η συναυλία πραγματοποιήθηκε στις 30 Μαρτίου στο Στούντιο Γ του Ραδιομέγαρου της ΕΡΤ και μεταδόθηκε ζωντανά από το Τρίτο Πρόγραμμα. Επίσης, ο Κωνσταντίνος Δεστούνης έδωσε ατομικό ρεσιτάλ στο Steinway Hall του Λονδίνου, στις 9 Μαρτίου, καθώς και στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, στις 25 Ιανουαρίου 2016.

Μουσική

Δανάη Παπαματθαίου-Μάτσκε

Η βιολονίστα Δανάη Παπαματθαίου-Μάτσκε συμμετείχε στις 5 Αυγούστου σε μουσική παράσταση στο Ιστορικό Αρχείο – Μουσείο Ύδρας, μαζί με τον πιανίστα Ούβε Μάτσκε και τον Χιλιανό τενόρο Miguel Angel Pellao. Κατόπιν, εμφανίστηκε στο Διεθνές Φεστιβάλ Μουσικής Μολύβου, στη Μυτιλήνη, όπου συνέπραξε με εξαιρετικούς μουσικούς από όλον τον κόσμο, στο πλαίσιο έξι συναυλιών.

Η ερχόμενη καλλιτεχνική περίοδος περιλαμβάνει ρεσιτάλ και συναυλίες με συμφωνικές ορχήστρες στην Ελλάδα και τη Γερμανία. Στις σημαντικότερες καλλιτεχνικές δραστηριότητες της Δανάης Παπαματθαίου-Μάτσκε περιλαμβάνονται: το ρεσιτάλ που θα δώσει στις 24 Οκτωβρίου στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης με θέμα «Πόλεμος – Προσφυγιά – Μετανάστευση», στο πλαίσιο του οποίου θα διδάξει σε master class τα μέλη της ορχήστρας νέων ΜΟΥΣΑ· η σύμπραξή της με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών στις 9 Δεκεμβρίου στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, στο πλαίσιο της οποίας θα ερμηνεύσει το *Κοντσέρτο σε λα μείζονα* του Mozart· η σύμπραξή της με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τον Ιανουάριο του 2017, με το κοντσέρτο Beethoven, καθώς και η εμφάνισή της ως σολίστ με την Ορχήστρα Δωματίου του Ταλίν στο κοντσέρτο Bach και την Tabula Rasa του Arvo Pärt τον Ιούλιο του 2017 στη Γερμανία.

Από την αρχή του έτους, η Δανάη Παπαματθαίου-Μάτσκε επικεντρώθηκε στη μελέτη για τις τελικές εξετάσεις της στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών Konzertexamen στην Ανωτάτη Σχολή Μουσικής και Θεάτρου στο Αμβούργο, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν τον Ιούνιο (Colloquium) και τον Ιούλιο με ρεσιτάλ βιολιού στην αίθουσα Laeiszhalle του Αμβούργου, όπου ερμήνευσε απαιτητικά έργα ρεπερτορίου. Η βιολονίστα αρίστευσε στις εξετάσεις της, λαμβάνοντας διάκριση. Παράλληλα, εκπονεί τη διδακτορική της διατριβή, με θέμα *Σονάτες για βιολί και πιάνο Ελλήνων και ελληνικής καταγωγής συνθετών της διασποράς μετά το 1950: Καταγραφή, ερμηνεία και κριτική εκτίμηση*, ενώ προγραμματίζει την ηχογράφηση έργων Ελλήνων συνθετών της διασποράς, η οποία θα κυκλοφορήσει σε CD μέσω γνωστής δισκογραφικής εταιρείας.

Εικαστικά

Έλλη Κουτσουκέλλη

Έργα με μελάνι σε χαρτί μεγάλων διαστάσεων, που έχουν ως θεματική αφετηρία όψεις και εσωτερικά ιστορικών κτηρίων, παρουσίασε η εικαστικός Έλλη Κουτσουκέλλη στην αίθουσα Τέχνης Μέδουσα – Studio 265 στην Πάρο. Η έκθεση, που φιλοξένησε επίσης έργα του γλύπτη Νάκη Ταστσιόγλου, εγκαινιάστηκε στις 29 Ιουλίου και διήρκεσε έως τις 26 Αυγούστου 2016.

Όπως εξηγεί η επιμελήτρια Ελισάβετ Πλέσσα, «το μελάνι στα έργα αυτά χρησιμοποιείται με το βάρος του λαδιού, σε συμπαγείς πάστες που αναδεικνύουν τα ίχνη μιας χειρονομιακής ζωγραφικής. Το άσπρο του χαρτιού, το μοναδικό φόντο των συνθέσεων αυτών, υποδύεται ένα απόλυτο φως που μπαινοβγαίνει αμείλικτο στα χαλάσματα ναών και σπιτιών και τα εξαϋλώνει προβάλλοντας στις μαύρες επιφάνειές τους τη δύναμη μιας μετέωρης ομορφιάς».

Η εικαστικός παρουσίασε επίσης μερικά μεγάλα έργα από κάρβουνο σε χαρτί, τα οποία κινούνται ανάμεσα στην αναπαράσταση και στο ανεικονικό: γραμμές μιας ακατάπαυστης, σχεδόν αυτόματης, ροής μοιάζει εδώ να καταγράφουν δαιδαλώδεις διαδρομές του χεριού αλλά και ανεξιχνίαστους τόπους του νου, δημιουργώντας εντέλει εικόνες τοπίων πνευματικών.

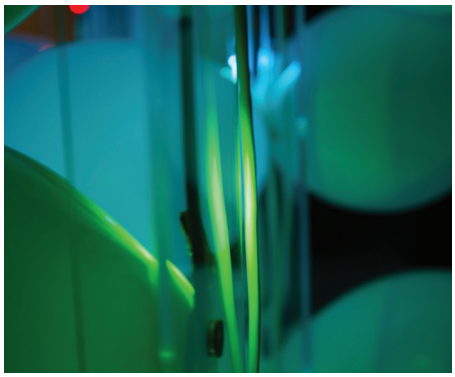
Η Έλλη Κουτσουκέλλη σπούδασε Ζωγραφική στη Σχολή Καλών Τεχνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, από όπου και αποφοίτησε με βαθμό «Άριστα». Συνέχισε τις σπουδές της στη Ζωγραφική σε μεταπτυχιακό επίπεδο, στη Σχολή Καλών Τεχνών του Πανεπιστημίου του Εδιμβούργου, με υποτροφία του Ιδρύματος Ωνάση. Έχει τιμηθεί με το βραβείο Andrew Grant (2010) και έχει επίσης λάβει τις υποτροφίες Barns-Graham (2010) και John Kinross (2011) από τη Βασιλική Ακαδημία της Σκοτίας για την έρευνα και την παραγωγή καλλιτεχνικού έργου στη Φλωρεντία. Το 2010, συμμετείχε σε πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών στο Ίδρυμα John David Mooney, στο Σικάγο. Έχει λάβει μέρος σε εκθέσεις στην Αγγλία, στη Σκοτία και στις ΗΠΑ. Έργα της ανήκουν στις μόνιμες συλλογές της Βασιλικής Ακαδημίας της Σκοτίας και του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης.

Εικαστικά

Εντύτα Μώνσιορ

Η διαδραστική εγκατάσταση *Τα βουβά μου μπαλόνια II* της Εντύτα Μώνσιορ (Edyta Mąsior) θα παρουσιαστεί στο πλαίσιο της φετινής διοργάνωσης του lab30, 15. Augsburger Medienkunst Festival στον χώρο Kulturhaus Abraxa στο Άουγκσμπουργκ της Γερμανίας, από τις 27 έως τις 30 Οκτωβρίου 2016.

Πώς μπορεί κανείς να «ακούσει» τις κινήσεις του και να «χρωματίσει» τον ήχο; Πώς επικοινωνούμε με το περιβάλλον μέσω των πιο γνωστών ανιχνευτών και αισθητήρων, που δεν είναι άλλοι από το φως και την κίνηση; Η διαδραστική εγκατάσταση *Τα βουβά μου μπαλόνια II* στοχεύει στη δημιουργία ενός δυναμικού περιβάλλοντος, το οποίο μεταβάλλεται καθώς έρχεται σε επαφή με τον χρήστη. Το γνώριμο μπαλόνι, ένα πλαστικό, ελαστικό αντικείμενο, επεκτείνεται και εξοπλίζεται με τεχνολογικά εξαρτήματα, μετατρέπεται σε ένα έργο τέχνης χρονικού χαρακτήρα και μετασχηματίζεται χρηστικά με βάση τη λειτουργία του interface πολλαπλών καναλιών LED RGB. Ένα έργο άυλο, το οποίο χρησιμοποιεί τον ήχο και το χρώμα, που μεταβάλλονται ανάλογα με το ερέθισμα που δίνει ο χρήστης. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, ο χρήστης-θεατής (interactor) προκαλεί παραλλαγές του έργου αλληλεπιδρώντας με αυτό οπτικά και ακουστικά, «συνθέτοντας» το εικαστικό δρώμενο.

Τα καλλιτεχνικά έργα της Εντύτα Μώνσιορ από τη σειρά «Τα μπαλόνια» περιλαμβάνουν βίντεο εγκαταστάσεις, σειρές φωτογραφιών, αντικείμενα, κατασκευές και διαδραστικές εγκαταστάσεις. Έργα αυτής της σειράς έχουν παρουσιαστεί, μέχρι στιγμής, στην Κρακοβία, τη Γρανάδα, το Εδιμβούργο, την Αθήνα, την Πάτρα, τη Θεσσαλονίκη και την Καλαμάτα. Ο πειραματισμός της εικαστικού με το θέμα του μπαλονιού στην τέχνη ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2006. Η καλλιτεχνική αναζήτηση και η διερεύνηση του θέματος περιλαμβάνουν τις θεωρητικές αναζητήσεις *Το μπαλόνι στην τέχνη* (2010) και *Media Translocations* (2014).

Η Εντύτα Μώνσιορ είναι εικαστική καλλιτέχνις και διδάσκει στην Ακαδημία Καλών Τεχνών της Κρακοβίας στην Πολωνία.

Περισσότερες πληροφορίες: www.edytamasior.com

Η ετήσια Γενική Συνέλευση των μελών του Συνδέσμου

ΓΡΑΦΕΙ Η ΛΗΔΑ ΜΠΟΥΖΑΛΗ

Ο απολογισμός των δράσεων του περασμένου δωδεκάμηνου και ο προγραμματισμός της επόμενης χρονιάς αποτέλεσαν τα θέματα της ετήσιας Γενικής Συνέλευσης του Συνδέσμου Υποτρόφων, η οποία πραγματοποιήθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου 2016 στη Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση. Στη Συνέλευση προήδρευσε ο πρώην πρόεδρος του Συνδέσμου, καθηγητής Παναγιώτης Αλεξάκης, ενώ χρέη γραμματέα ανέλαβε η Βασιλική Διαγουμά, με σπουδές στη Διοίκηση Επιχειρήσεων.

Ο πρόεδρος του Συνδέσμου, Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, αφού ευχαρίστησε τα μέλη που παρευρέθηκαν και το Ίδρυμα Ωνάση για τη συνεχή υποστήριξή του, έκανε τον απολογισμό των δραστηριοτήτων του Συνδέσμου. Υπενθύμισε την πληθώρα των δράσεών του, που καλύπτουν ευρύτατο φάσμα τομέων, από τη μουσική έως την αρχιτεκτονική και από τα σεμινάρια διαπραγματεύσεων έως τις ξεναγήσεις και τη συμμετοχή στον Μαραθώνιο της Αθήνας: ξενάγηση στη Βεργίνα και την Πέλλα (26 Σεπτεμβρίου), συμμετοχή στον Αυθεντικό Μαραθώνιο της Αθήνας (8 Νοεμβρίου), επίσκεψη στην ΕΛΕΠΑΠ (27 Νοεμβρίου), εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Έλα μαζί μας» (Χειμώνας 2015 – Άνοιξη 2016), φωτογραφική έκθεση «Ο Νοτιάς πάει Χόλιγουντ» (5–7 Φεβρουαρίου), «Συνηχήσεις» με σύγχρονη ελληνική μουσική δωματίου (20 Φεβρουαρίου), κύκλος ξεναγήσεων «Η Αθήνα και τα μνημεία της: Αρχαία Αγορά – Τριλογία – Κεραμεικός» (27 Μαρτίου, 16 Απριλίου, 17 Μαΐου, αντιστοίχως), συνδιοργάνωση του Athens Science Festival (5–10 Απριλίου), σεμινάριο για τη στρατηγική των διαπραγματεύσεων (18–19 Μαρτίου), συμμετοχή στον Ημιμαραθώνιο της Αθήνας (20 Μαρτίου), ημερίδα «Επανακατοικήσεις» (6 Ιουνίου), εκδρομή στους Δελφούς και το Γαλαξίδι (25 Ιουνίου), καλοκαιρινό πάρτι στον Άλιμο (15 Ιουλίου). Παράλληλα, συνεχίστηκε το πρόγραμμα ενίσχυσης των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών του Συνδέσμου, ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται η διαδικασία επικαιροποίησης των στοιχείων επικοινωνίας των περίπου 6.000 υποτρόφων του Ιδρύματος.

«Το βασικό χαρακτηριστικό που μας συνδέει είναι η αριστεία», είπε ο Θοδωρής Αναγνωστόπουλος. «Είναι δύσκολο να βρεθεί ένα κοινό σημείο αναφοράς για όλους τους υποτρόφους, γι' αυτό και οι δραστηριότητές μας απλώνονται σε τόσο ευρύ φάσμα. Όραμά μας είναι να δώσουμε αυτά που μάθαμε μέσω των σπουδών μας πίσω στην κοινωνία», σημείωσε ο πρόεδρος του Συνδέσμου και κάλεσε τα μέλη να αγκαλιάσουν με τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή τους τις δράσεις του Συνδέσμου.

Ακολούθησε ο οικονομικός απολογισμός του δωδεκάμηνου από τον ταμία Γιώργο Καστή και, στη συνέχεια, εκ μέρους της Εξελεγκτικής Επιτροπής, η Μαρία Μαγγιώρου παρουσίασε την έκθεση της Επιτροπής. Ο κύκλος των απολογισμών ολοκληρώθηκε με την παρουσίαση των πεπραγμένων του περιοδικού ΑΩ από την υπογράφουσα.

Το δεύτερο μέρος της Γενικής Συνέλευσης περιλάμβανε τον προγραμματισμό των επομένων δράσεων του Συνδέσμου. Όπως τόνισε ο Θοδωρής Αναγνωστόπουλος, το ΔΣ περιμένει τις εισηγήσεις των υποτρόφων, οι οποίες θα πρέπει να χαρακτηρίζονται από καινοτομία, να αφορούν συνεργασίες με άλλους υποτρόφους, να βοηθούν την κοινωνία και ο εισηγητής τους να είναι πρόθυμος να αναλάβει και τον συντονισμό της οργάνωσής τους.

Στη συνέχεια, ο πρόεδρος του Συνδέσμου παρουσίασε ορισμένες από τις δράσεις που εισηγήθηκε το ΔΣ: διοργάνωση ημερίδας με θέμα «Γεωπολιτική και Αρχαιολογία» από το παράρτημα του Συνδέσμου στη Θεσσαλονίκη· ημερίδα «Συνεργός πολίτης» (1 Νοεμβρίου)· «Τέχνης Παλμοί ΙΙΙ», έκθεση 28 υπότροφων καλλιτεχνών στο Ωνάσειο Καρδιοχειρουργικό Κέντρο (16 Νοεμβρίου και επί δύο μήνες)· συμμετοχή ομάδας περίπου 50 υποτρόφων στον Κλασικό Μαραθώνιο της Αθήνας· μουσική παράσταση «Συνηχήσεις ΙΙ» στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη (Φεβρουάριος)· ημερίδα για την επιχειρηματικότητα με τίτλο «Η χαρά του επιχειρείν» (Μάρτιος)· συμμετοχή στο Athens Science Festival και συνέχιση του σεμιναρίου για τη στρατηγική των διαπραγματεύσεων.

Ο λόγος δόθηκε ύστερα στα μέλη της Συνέλευσης, προκειμένου να κάνουν προτάσεις και παρατηρήσεις. Ο Δημήτρης Σμοκοβίτης συνεχάρη το ΔΣ για τις δράσεις του και επισήμανε ότι, ορισμένες φορές, λόγω ιδιομορφίας του επιστημονικού αντικειμένου, δεν είναι εφικτή η υποβολή προτάσεων που να εμπλέκουν πολλούς υποτρόφους. Ο Νικόλας Τσουκαλάς σημείωσε την αλλαγή στο λογότυπο του Συνδέσμου και το σώμα ενημερώθηκε από την υπεύθυνη του Συνδέσμου Χαρά Σύρου ότι έγινε επανασχεδιασμός της εταιρικής ταυτότητας ολόκληρου του ομίλου της ΑΡΙΟΝΑ με ενιαίο χαρακτήρα, η οποία και παρουσιάστηκε κατά το αμέσως επόμενο διάστημα.

Το τελευταίο σκέλος της Γενικής Συνέλευσης αφορούσε τη σύσταση της Εφορευτικής Επιτροπής που θα αναλάβει τη διοργάνωση των επομένων εκλογών. Η πρώην πρόεδρος του Συνδέσμου, νομικός Ιωάννα Κονδύλη υπενθύμισε τη σχετική διαδικασία και η Συνέλευση ενέκρινε τα μέλη που προσφέρθηκαν εθελοντικά να συμμετάσχουν στην Επιτροπή. Μέλη της Εφορευτικής Επιτροπής ορίστηκαν οι εξής: ο Κρίτων Κοκκινάκης (νομικός), ο Δημήτρης Λυμπερόπουλος (μηχανολόγος), ο Σπύρος Αρώνης (θεολόγος) και, αναπληρωματικό μέλος, ο Σεραφείμ Φουντάς (ιατρός).

«Επανακατοικήσεις»: Εκεί που η αρχιτεκτονική συναντά τη ζωή που αλλάζει

Παράδειγμα διαμερίσματος στην Άνω Κυψέλη, το οποίο ενσωματώνει το φυτικό υλικό στη σύγχρονη κατοικία (Αλέξανδρος Κιτρινιάρης, Αγγελική Παρασκευοπούλου)

Ο Σύνδεσμος Υποτρόφων διοργάνωσε πρόσφατα μια μεγάλη ερευνητική δράση για τον ρόλο της αρχιτεκτονικής στη διαμόρφωση της καθημερινότητας των ανθρώπων και των αναγκών τους, τη σχέση της με το design, αλλά και τη δυνατότητά της να παρεμβαίνει ουσιαστικά στα κοινωνικά στερεότυπα. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάστηκαν στις 6 Ιουνίου 2016 στην ημερίδα με τίτλο «Επανακατοικήσεις», στη Μικρή Σκηνή της Στέγης. Στον πυρήνα της, 18 επιστήμονες και καλλιτέχνες, 9 διαφορετικά σπίτια, 3 θεματικές ενότητες.

Πιο συγκεκριμένα, υπεύθυνη για την εκπόνηση της ερευνητικής αυτής δράσης ήταν η ομάδα που συγκρότησε ο Σύνδεσμος Υποτρόφων πριν από δύο χρόνια, με πρωτοβουλία της Μυρτώς Κιούρτη, αρχιτέκτονα και πρώην μέλους του ΔΣ. Η ομάδα αριθμεί σήμερα 18 μέλη (υποτρόφους αρχιτέκτονες, αρχιτέκτονες τοπίου, καλλιτέχνες και κοινωνικούς ανθρωπολόγους): την Ηώ Πάσχου (φωτογράφο), την Παυλίνα Σπανδώνη (ανθρωπολόγο και σύμβουλο κοινωνικής πολιτικής), την Αγγελική Παρασκευοπούλου (αρχιτέκτονα τοπίου), τον Αντώνη Κιουρκτσή (αρχιτέκτονα και βιομηχανικό σχεδιαστή), τη Λία Πέτρου (εικαστικό), την Αγγελική Σβορώνου (εικαστικό και φωτογράφο), την Τζίνα Σκιαδά (αρχιτέκτονα και ανθρωπολόγο), καθώς και τους αρχιτέκτονες Όλγα Βενετσιάνου, Γιάννη Γράο, Μέλπω Δάνου, Βλάση Καραγιάννη, Στέλλα Κάτση, Σοφία Κιούση, Αλέξανδρο Κιτρινιάρη, Νίκο Πατσαβό και Διονυσία Τριανταφύλλου.

Με επιστημονικό σύμβουλο τον Παναγιώτη Τουρνικιώτη, καθηγητή Θεωρίας της Αρχιτεκτονικής στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, η δράση είχε στόχο τη διερεύνηση ζητημάτων κατοίκησης και επανακατοίκησης του κέντρου της Αθήνας. Πέρυσι, η ομάδα απηύθυνε ανοιχτή πρόσκληση σε κατοίκους της Αθήνας. Επιλέχθηκαν εννέα περιπτώσεις από περίπου 50 αιτήσεις, με βασικό κριτήριο οι κατοικίες των αιτούντων να παρουσιάζουν συνηθισμένα προβλήματα που να αφορούν όλους τους κατοίκους της πρωτεύουσας.

Ένα διαμέρισμα στον Άγιο Παντελεήμονα μετασχηματίζεται, με απρόσμενα χαμηλό κόστος, σε σύγχρονη κατοικία ενός μουσικού (Μέλπω Δάνου)

Τα όρια ενός διαμερίσματος στο Καλλιμάρμαρο επαναπροσδιορίζονται ως προς τον ιδιωτικό και τον δημόσιο χώρο (Γιάννης Γράος)

Η πρόταση για «Το σπίτι με το περισκόπιο» (Αντώνης Κιουρκτσής, Σοφία Κιούση)

«Επανακατοικήσεις»: Εκεί που η αρχιτεκτονική συναντά τη ζωή που αλλάζει

Ανακυκλώνοντας (spacecycling/upcycling) τον χώρο και τα αντικείμενα του πατρικού σπιτιού στους Αμπελοκήπους (Διονυσία Τριανταφύλλου)

Άνθρωποι με προσωπικές και διαφορετικές ιστορίες, οι οποίες περιλαμβάνουν τον χώρο τους, τους οικογενειακούς δεσμούς τους, αλλά και τα όνειρα, την προσωπικότητα και την κουλτούρα τους, άνοιξαν την πόρτα του σπιτιού τους και ενέπνευσαν την ομάδα εργασίας να ξαναδεί συνολικά τα διαμερίσματά τους, για να τα αναδιαμορφώσει λειτουργικά, σύμφωνα με τις συγκεκριμένες κατά περίπτωση ανάγκες, υιοθετώντας παρεμβάσεις διαφόρων εντάσεων και τύπων.

Οι αρχιτέκτονες, οι καλλιτέχνες και οι κοινωνικοί ανθρωπολόγοι της ομάδας επισκέφτηκαν τα επιλεγμένα σπίτια, τα φωτογράφισαν, τα αποτύπωσαν και μίλησαν με τους κατοίκους τους. Στη συνέχεια, εκπόνησαν παραδειγματικές μελέτες αναμόρφωσης των επιλεγμένων κατοικιών, επιχειρώντας κάθε παράδειγμα να μπορεί να γενικευτεί σε ευρύτερο αρχιτεκτονικό και πολιτισμικό ζήτημα, σχετικό με την κατοίκηση στο κέντρο της πόλης.

Οι προτάσεις «επανακατοίκησης» παρουσιάστηκαν στη διάρκεια ημερίδας στις 6 Ιουνίου 2016 στη Μικρή Σκηνή της Στέγης. Τρεις ήταν οι κύριες θεματικές: η αλληλεπίδραση του ιδιωτικού με τον δημόσιο χώρο (δηλαδή ανάμεσα στα ιδιόκτητα διαμερίσματα και τους κοινόχρηστους χώρους των πολυκατοικιών, τα δώματα, τα κλιμακοστάσια, τους διαδρόμους κίνησης), η σχέση των κατοίκων της πόλης με το πράσινο και τις καλλιέργειες (μέσα από φυτεύσεις, βρώσιμες καλλιέργειες δίπλα ή και μέσα στο σπίτι, αλλά και μια πιο ρευστή διαχείριση του ορίου ανάμεσα στον εσωτερικό και τον εξωτερικό χώρο της κατοικίας), οι ενδοοικογενειακές σχέσεις και ο τρόπος που επηρεάζουν και επηρεάζονται από τις χωρικές δομές της κατοίκησης.

Ανάμεσα στις ιδέες που παρουσιάστηκαν ήταν και οι εξής: ο αρχιτέκτων Αλέξανδρος Κιτρινιάρης και η αρχιτέκτων τοπίου Αγγελική Παρασκευοπούλου δημιούργησαν έναν «κάθετο κήπο» στο μπαλκόνι διαμερίσματος στην Άνω Κυψέλη και έναν δεύτερο, σκιερό κήπο στο δώμα, βελτιώνοντας παράλληλα τη βιοκλιματική λειτουργία του σπιτιού. Η αρχιτέκτων Διονυσία Τριανταφύλλου μαζί με την ανθρωπολόγο και αρχιτέκτονα Τζίνα Σκιαδά πρότειναν νέους τρόπους διαμόρφωσης των χώρων ενός παλιού διαμερίσματος, σε μια μετάβαση στη νέα φάση της ζωής της ιδιοκτήτριας, δίνοντας νέο νόημα σε αντικείμενα με συναισθηματική αξία. Ο αρχιτέκτων Νίκος Πατσαβός πρότεινε την αναδιαμόρφωση ενός μεγάλου σπιτιού στο Μετς, με τη δημιουργία ανεξάρτητων διαμερισμάτων (τα οποία θα μπορούν να ενοικιαστούν, πιθανότατα μέσω κάποιας διαδικτυακής πλατφόρμας ενοικίασης ακινήτων) και εκθεσιακού χώρου στους κοινόχρηστους χώρους του ισογείου.

Γνωριμία με τους Δελφούς και το Γαλαξίδι

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ ΚΑΠΟΚΑΚΗ

Η φετινή, καλοκαιρινή εκδρομή μας έγινε το Σάββατο 25 Ιουνίου στους Δελφούς. Είμαι φανατική οπαδός αυτού του θεσμού. Από τότε που ο Σύνδεσμος άρχισε να διοργανώνει εκδρομές, δεν έχω χάσει καμία. Θεωρώ ότι είναι ο καλύτερος τρόπος για να γνωριζόμαστε μεταξύ μας και, φυσικά, για να περνάμε καλά! Σε κάθε εκδρομή έχω τη δυνατότητα να γνωρίσω καλύτερα και να εκτιμήσω σε ανθρώπινο επίπεδο αρκετούς υποτρόφους, με τους οποίους παλαιότερα αντάλλασσα απλώς έναν χαιρετισμό.

Ξεκινήσαμε με μια ξενάγηση στον αρχαιολογικό χώρο των Δελφών, που, όσες φορές και αν τον έχεις δει, πάντα του αξίζει μία ακόμη. Ευτυχώς, ο καιρός ήταν κατά διαστήματα συννεφιασμένος, κι έτσι δεν είχε κουραστική ζέστη. Μάθαμε από την ξεναγό μας ιστορικά στοιχεία για τον λόγο που το Μαντείο αναπτύχθηκε με αυτόν τον τρόπο. Καταλάβαμε πώς λειτουργούσε και τι ήταν το κάθε κτίσμα του. Έτσι, έγινε πιο ζωντανή η περιήγηση σε αυτόν τον μαγικό χώρο· χώρο που σε υποβάλλει με τα οικοδομήματα και τη θέα του, με την ιστορία του και την επιρροή που είχε επί τόσο πολλά χρόνια στους ανθρώπους, αλλά κυρίως με την ενέργειά του! Πολλά από αυτά που άκουσα από την ξεναγό με εντυπωσίασαν πραγματικά! Όπως το προφανές, ότι η Πυθία δεν ήταν ένα άτομο, αλλά αξίωμα, και ότι η μία Πυθία διαδεχόταν την άλλη, όταν η προηγούμενη μεγάλωνε σε ηλικία. Όμως, στο παιδικό υποσυνείδητό μας «η Πυθία ήταν μία»... Ή, ακόμη, το ότι οι πολίτες είχαν δικαίωμα να επισκεφτούν το Μαντείο σε συγκεκριμένα χρονικά διαστήματα· εάν όμως έκαναν κάποιο αφιέρωμα, αποκτούσαν προτεραιότητα.

Στη συνέχεια ανεβήκαμε στο στάδιο, ένα σημείο που σου προκαλεί δέος με το μέγεθός του. Μετά επισκεφτήκαμε το Μουσείο, μαζί με την ξεναγό. Η ξενάγηση έκλεισε με «τελευταία γεύση» τον Ηνίοχο, αυτό το άγαλμα που είναι αδύνατον να σε αφήσει αδιάφορο, καθώς το βλέμμα του σε ακολουθεί ενώ κινείσαι, κάνοντάς σε να νιώθεις μια ιδιαίτερη έλξη για αυτό.

Γνωριμία με τους Δελφούς και το Γαλαξίδι

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ ΚΑΠΟΚΑΚΗ

Κατευθυνθήκαμε τελικά προς το Γαλαξίδι. Ο καιρός δεν ήταν ευνοϊκός για μπάνιο. Η θάλασσα είχε μια θολή αγριότητα. Μερικοί πήγαν στην παραλία, πιο λίγοι για μπάνιο, ενώ άλλοι για φαγητό, καφέ και βόλτα στην πόλη. Όλα τα ωραία, όμως, κάποτε τελειώνουν. Ήρθε η ώρα της επιστροφής: μοιραστήκαμε, λοιπόν, στα δύο πούλμαν με προορισμό την Αθήνα και με μια γλυκιά επιθυμία για την επόμενη συνάντησή μας...

(Η Εμμανουέλα Καποκάκη είναι σκηνοθέτρια, σεναριογράφος και κουκλοπαίχτρια.)

(Οι φωτογραφίες είναι του Νίκου Στεργίου.)

Πάρτι στο λαμπερό γαλάζιο του Ble Azure

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Μία ακόμη χρονιά ποικίλων δραστηριοτήτων του Συνδέσμου έφτασε στο τέλος της. Επιστέγασμά της αποτέλεσε το καλοκαιρινό πάρτι στις 15 Ιουλίου. Οι υπεύθυνοι του Συνδέσμου δεν θα μπορούσαν να έχουν επιλέξει καταλληλότερο καλοκαιρινό στέκι γι' αυτή την εκδήλωση: Ble Azure, στην παραλία του Αλίμου, έναν χώρο καταπράσινο και συνάμα δίπλα στο κύμα.

Η εκδήλωση ήταν μια πρώτης τάξεως ευκαιρία να συναντηθούν υπότροφοι από όλα τα επιστημονικά και καλλιτεχνικά πεδία, να γνωριστούν καλύτερα, να ανταλλάξουν απόψεις για τις δράσεις του Συνδέσμου, αλλά και να κάνουν μια γενικότερη, χαλαρή κουβέντα. Φυσικά, η διασκέδαση δεν απουσίαζε από την εκδήλωση. Η κατάλληλα επιλεγμένη μουσική, σε επιμέλεια της Claudia Matola του Pepper Radio, προδιέθεσε αρκετούς από τους παρευρισκομένους να χορέψουν, ενώ παράλληλα στον χώρο προσφέρονταν γευστικά κοκτέιλ και street food.

Το πάρτι, όμως, είχε και παιχνίδι, μια πραγματική έκπληξη για όσους ήθελαν να δοκιμάσουν τις δυνατότητές τους στην επίλυση γρίφων. Κατασκευές με αρκετά λουκέτα επάνω τους, τα οποία οι παίκτες έπρεπε να ανοίξουν με συγκεκριμένη σειρά, χρησιμοποιώντας τις διάφορες πληροφορίες και ενδείξεις που δίνονταν με κάθε άνοιγμα. Οι ομάδες δεν άργησαν να συσταθούν και το παιχνίδι ξεκίνησε! Χρειάστηκε να επιστρατευθούν η λογική και η κριτική σκέψη, η φαντασία, αλλά και μερικές φορές η βοήθεια από τους συντονιστές του παιχνιδιού όταν τα πράγματα δυσκόλευαν, προκειμένου να τελειώσει ένας γύρος παιχνιδιού.

Πρώτες πρωινές ώρες της επόμενης ημέρας, και οι υπότροφοι με τις παρέες τους αρχίζουν σιγά σιγά να αποχωρούν, έχοντας μείνει με τις καλύτερες εντυπώσεις μιας, ομολογουμένως, πολύ επιτυχημένης εκδήλωσης. Άλλωστε, είχε επιτευχθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ο στόχος του Συνδέσμου, να ενισχύσει τους δεσμούς μεταξύ των μελών του, προκειμένου να υποστηρίξουν, με τη σειρά τους, τις διάφορες δράσεις του, οι οποίες έχουν ως απώτερο σκοπό την προώθηση της γνώσης και του πολιτισμού προς την κοινωνία.

(Ο Νίκος Στεργίου είναι τοπογράφος μηχανικός, απασχολούμενος στον χώρο των τεχνικών έργων.)

(Φωτογραφίες: all4mat.gr)

Πάρτι στο λαμπερό γαλάζιο του Ble Azure

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΝΙΚΟΣ ΣΤΕΡΓΙΟΥ

Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΩΜΑΣ ΜΑΛΟΥΤΑΣ

Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας είναι ένας διαδικτυακός τόπος με κείμενα και εποπτικό υλικό σχετικά με τις κοινωνικές δομές και διαδικασίες που συγκροτούν την ελληνική πρωτεύουσα. Ταυτόχρονα, αποτελεί και ένα πρόγραμμα σε εξέλιξη, καθώς πρόθεση των παραγωγών του είναι ο Άτλαντας να αναπτύσσεται και να επικαιροποιείται συστηματικά κατά τα επόμενα χρόνια. Το ενδιαφέρον που έχει προκαλέσει είναι ήδη μεγάλο, με περισσότερες από 27.000 επισκέψεις και πάνω από 18.000 μοναδικούς χρήστες μέσα σε λίγους μόνο μήνες. Μάλιστα, περίπου μία από τις πέντε αυτές επισκέψεις γίνεται από ξένες χώρες.

Κατά κύριο λόγο, ο Άτλαντας αντλεί το υλικό του από πρόσφατες και παλαιότερες ερευνητικές εργασίες, καθώς στόχος του είναι να παρέχει επιστημονικά τεκμηριωμένες πληροφορίες. Παράλληλα, δεν πληροφορεί απλώς παρουσιάζοντας δεδομένα και περιγράφοντας καταστάσεις. Τα κείμενα που περιλαμβάνει εκφράζουν απόψεις και ερμηνείες για τα αναφερόμενα φαινόμενα.

Την ποιότητά του διασφαλίζει η Συντακτική του Επιτροπή, η οποία αφιερώνει την απαραίτητη δουλειά για τη συνεχή ανάπτυξη του Άτλαντα, λειτουργώντας με συγκεκριμένους και διαφανείς κανόνες όσον αφορά την επιλογή του νέου υλικού. Ο Άτλαντας διαφέρει από τους παλαιότερους κοινωνικούς άτλαντες που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα από τη δεκαετία του 1960 και μετά, επειδή είναι αποκλειστικά ψηφιακός και διαδικτυακός (δηλαδή δεν πρόκειται να αποκτήσει έντυπη μορφή). Πρόθεσή μας είναι να εκμεταλλευθούμε όσο περισσότερο γίνεται τις δυνατότητες που προσφέρει το διαδίκτυο. Αυτό σημαίνει ότι ο Άτλαντας θα βρίσκεται σε διαδικασία συνεχούς εμπλουτισμού και επικαιροποίησης του υλικού του, ενσωματώνοντας συνεχώς καινούργια κεφάλαια και ενημερώνοντας τακτικά τους ενδιαφερόμενους χρήστες για ό,τι νέο προστίθεται.

Το ιστορικό

Η ιδέα προέκυψε στο πλαίσιο ενός άλλου προγράμματος για την Αθήνα – το οποίο είχε επίσης τη στήριξη του Ιδρύματος Ωνάση. Το Ίδρυμα δέχθηκε την ιδέα αμέσως και ευχαρίστως, και στην πορεία ο Άτλαντας μετατράπηκε σε αυτόνομο πρόγραμμα. Εκτός του Ιδρύματος Ωνάση, οι φορείς που εμπλέκονται άμεσα στην παραγωγή του Άτλαντα είναι το Τμήμα Γεωγραφίας του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου και η École française d'Athènes, ενώ σημαντική –έστω και έμμεση– είναι η συνεισφορά του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών (ΕΚΚΕ) και της ΕΛΣΤΑΤ. Οι πολυάριθμοι συγγραφείς που έχουν συμβάλει με κείμενά τους στον Άτλαντα και εκείνοι/-ες που θα προστεθούν στη συνέχεια είναι οι σημαντικότεροι συντελεστές της όλης προσπάθειας.

Το περιεχόμενο

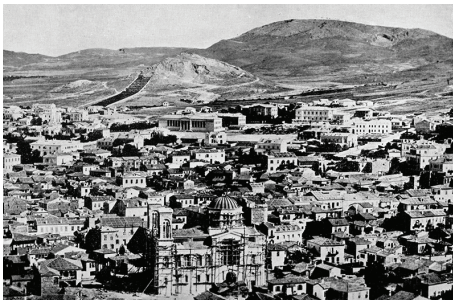
Ο Άτλαντας περιλαμβάνει σήμερα 62 κεφάλαια από 74 συγγραφείς σε 2 γλώσσες (ελληνικά και αγγλικά) ενώ περίπου 15 νέα κεφάλαια βρίσκονται υπό προετοιμασία. Περιλαμβάνει, επίσης, εισαγωγικά κείμενα για την ταυ-

Η πλατεία Ομόνοιας 1935 1936, με τις Μούσες στη θέση των αεραγωγών του υπόγειου σταθμού του ΣΑΠ (Πηγή: https://el-gr.facebook.com/media/set/?set=a.176243685721334.41016.149801415032228). Λήμμα: Ανδριόπουλος Θ. (2015) «Η πλατεία Ομόνοιας ως όριο και ως αφηγητής»

Η πλατεία Ομόνοιας το 1960 (Πηγή: https://el-gr.facebook.com/media/set/?set=a.176243685721334.41016.149801415032228). Λήμμα: Ανδριόπουλος Θ. (2015) «Η πλατεία Ομόνοιας ως όριο και ως αφηγητής»

Άποψη της πόλης των Αθηνών, από την Ακρόπολη προς τον Λυκαβητό, περί το 1860. Διακρίνονται σε πρώτο πλάνο η Μητρόπολη (υπό κατασκευή), στο βάθος το κτήριο του Πανεπιστημίου και, πίσω του, οι ακατοίκητες ακόμη εκτάσεις της Νεάπολης και του Στρέφη (Πηγή: L. & R. Matton, Athènes et ses monuments, du XVIIe siècle à nos jours, Αθήνα, 1963). Λήμμα: Καλλιβρετάκης Λ. (2015) «Σχεδιάζοντας την Αθήνα τον 19ο αιώνα»

Ο Άγιος Παντελεήμονας Αχαρνών στο εξώφυλλο του www.athenssocialatlas.gr

Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΩΜΑΣ ΜΑΛΟΥΤΑΣ

τότητα του έργου και των συγγραφέων, δίνει λεπτομερείς οδηγίες σε νέους συγγραφείς που θα ήθελαν να συμβάλουν, ενώ επίσης προτείνει τρόπο επικοινωνίας σε όποιον ενδιαφέρεται να λαμβάνει αυτόματα ενημέρωση για ό,τι καινούργιο προστίθεται.

Έλληνες και μετανάστες στον πεζόδρομο Φωκίωνος Νέγρη. Λήμμα: Μπαλαμπανίδης Δ., Πολύζου Ί. (2015) «Αναχαιτίζοντας τάσεις εγκατάλειψης του αθηναϊκού κέντρου: Η παρουσία των μεταναστών στην κατοικία και στις επιχειρηματικές δραστηριότητες»

Τα κεφάλαια/λήμματα που περιλαμβάνει έχουν ταξινομηθεί σε δεκαπέντε θεματικές ενότητες: Ιστορία, Πολιτική, Οικονομία, Στέγαση κ.ά. Η δομή του Άτλαντα είναι πιο κοντά στη δομή μιας εγκυκλοπαίδειας ή ενός λεξικού της Αθήνας (και όχι ενός βιβλίου με αρχή, μέση και τέλος). Υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τρόποι θεματικής αναζήτησης για την περιήγηση στον Άτλαντα, οι οποίοι αντιστοιχούν σε διαφορετικούς τρόπους χρήσης του υλικού του.

Η ποικιλία των θεμάτων που περιλαμβάνονται στον Άτλαντα είναι μεγάλη. Οι απαρχές της κοινωνικής διαίρεσης της πόλης κατά το πέρασμα από την οθωμανική Αθήνα στην Αθήνα του νέου ελληνικού κράτους, οι περιοχές κατοικίας των διαφόρων επαγγελματικών κατηγοριών στο τέλος του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνα, η περιγραφή ενός τουρκικού στρατιωτικού χάρτη του 1827 που δημοσιοποιήθηκε πρόσφατα, κείμενα που αναφέρονται σε συγκεκριμένες γειτονιές της πόλης όπως την Κυψέλη, τα Αναφιώτικα, το Μεταξουργείο και το Γκάζι, πρακτικές αστικής γεωργίας, πρακτικές αλληλεγγύης, το αποτύπωμα της κρίσης μέσα από τη χαρτογράφηση των κλειστών καταστημάτων και των εγκαταλελειμμένων κτηρίων, τα κτήρια της πόλης και ειδικά η πολυκατοικία της αντιπαροχής, η κατανομή του πληθυσμού με βάση το εισόδημα στις διάφορες περιοχές της πόλης, η χωρική κατανομή των καρδιαγγειακών νοσημάτων, αλλά και πολλά ακόμη θέματα αποτελούν αντικείμενο των λημμάτων του Άτλαντα.

Δρόμος στην Κυψέλη, με έγχρωμα καταστήματα μεταναστών (Πηγή: greekscapes). Λήμμα: Βαΐου Ντ., Λαφαζάνη Ο. (2015) «Η Κυψέλη και η Αγορά της: Σύγκρουση και συνύπαρξη στις γειτονιές του κέντρου»

Η χρησιμότητα του Άτλαντα

Βασικός στόχος όσον αφορά τη χρησιμότητα του Άτλαντα είναι η συγκέντρωση επίκαιρου ερευνητικού υλικού και απόψεων για τις κοινωνικές δομές και διαδικασίες της πόλης σε έναν τόπο που προσφέρει εύκολη και άμεση πρόσβαση. Η επιστημονική κοινότητα και όσοι/-ες ασχολούνται ερευνητικά με τα σχετικά ζητήματα είναι, προφανώς, οι πρώτοι δυνητικά ενδιαφερόμενοι. Αλλά δεν είναι μόνον αυτοί. Ως πηγή τεκμηριωμένης πληροφόρησης, ο Άτλαντας μπορεί να είναι χρήσιμος σε στελέχη της αυτοδιοίκησης, σε δημοσιογράφους, σε πολιτικούς, σε φοιτητές/-τριες, σε μαθητές/-τριες λυκείου, αλλά και σε κάθε πολίτη που ενδιαφέρεται για την κοινωνία της πόλης όπου ζει.

Άποψη του Ιερού Βράχου από το Μουσείο της Ακρόπολης (από τον ιστότοπο του Κοινωνικού Άτλαντα)

Επειδή όμως ο Άτλαντας δεν είναι μόνο πηγή τεκμηριωμένης πληροφόρησης αλλά και φόρουμ συζήτησης, η χρησιμότητά του μπορεί να επεκταθεί περαιτέρω, εφόσον μπορεί να αποτελέσει και έναν τόπο που αναδεικνύει με συγκροτημένο τρόπο ζητήματα της πόλης για την ατζέντα της κεντρικής διοίκησης, της αυτοδιοίκησης, αλλά και της κοινωνίας των πολιτών.

Προς τα δυτικά προάστια της Αθήνας (από τον ιστότοπο του Κοινωνικού Άτλαντα)

Παράλληλα, το γεγονός ότι ο Άτλαντας είναι διαθέσιμος και στα αγγλικά –και, σύντομα, στα γαλλικά– σημαίνει ότι η δυνητική χρησιμότητά του διευρύνεται ακόμη περισσότερο: από τον σκεπτόμενο τουρίστα που δεν έχει

Ο Κοινωνικός Άτλαντας της Αθήνας

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΩΜΑΣ ΜΑΛΟΥΤΑΣ

έρθει μόνο για τον ήλιο και τη θάλασσα μέχρι τον ερευνητή και την ερευνήτρια που αναζητούν είτε συγκριτικό υλικό είτε Έλληνες ειδικούς για κοινές ερευνητικές προσπάθειες.

Επιπλέον, επειδή σε διεθνές επίπεδο η Αθήνα δεν είναι μια πόλη τόσο γνωστή όσο το Λονδίνο, το Παρίσι ή η Νέα Υόρκη, η τεκμηριωμένη πληροφόρηση για αυτήν προσφέρει γνώσεις που μέχρι τώρα βρίσκονταν διάσπαρτες μόνο σε ειδικές επιστημονικές εκδόσεις περιορισμένης πρόσβασης. Οι γνώσεις δεν παρουσιάζονται μόνο προς τα έξω, αλλά και προς εμάς τους ίδιους, που πολλές φορές πέφτουμε στην παγίδα να ερμηνεύουμε το τι συμβαίνει στην πόλη μας και να πράττουμε με βάση τις κυρίαρχες τάσεις στις πολύ γνωστές μεγάλες πόλεις – κάτι που συχνά λειτουργεί ως παραμορφωτικός φακός.

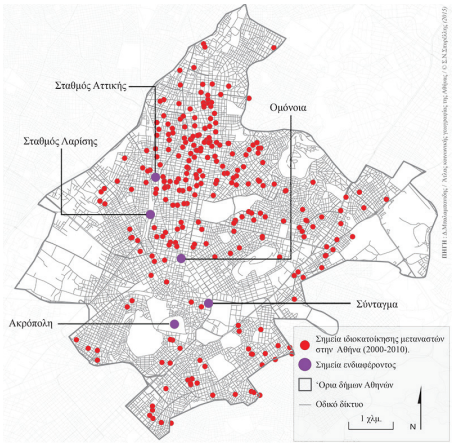
Η πληρέστερη γνώση της κοινωνικής πραγματικότητας της πόλης είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την υπεράσπιση και την ανάπτυξη των κοινωνικών σχέσεων που θα θέλαμε να κυριαρχούν στην καθημερινότητα της ζωής μας. Έτσι, αν δεν γνωρίζουμε, για παράδειγμα, την κοινωνική λειτουργία της πολυκατοικίας της αντιπαροχής (που ευνοεί τη συγκατοίκηση διαφορετικών κοινωνικών ομάδων) και μένουμε μόνο στην περιορισμένη αισθητική της αξία, τότε εύκολα μπορεί να θελήσουμε να απαλλαγούμε από αυτήν εφόσον υπάρξουν οι πρακτικές και οικονομικές προϋποθέσεις. Τέτοιες αλλαγές μπορούν να αλλάξουν συθέμελα την κοινωνική ζωή της πόλης προς κατευθύνσεις όχι πάντα προφανείς.

Η πληρέστερη γνώση των κοινωνικών δομών και διαδικασιών της πόλης μπορεί να συμβάλει στην προστασία και τη βελτίωση της κοινωνικής της ατμόσφαιρας και στην αποφυγή δυστοπιών, που συχνά προβάλλουν ως αναγκαστικό τίμημα της οικονομικής μεγέθυνσης. Η πληρέστερη γνώση αποτελεί, άλλωστε, και προϋπόθεση για δημοκρατία στις αποφάσεις που αφορούν το μέλλον της πόλης.

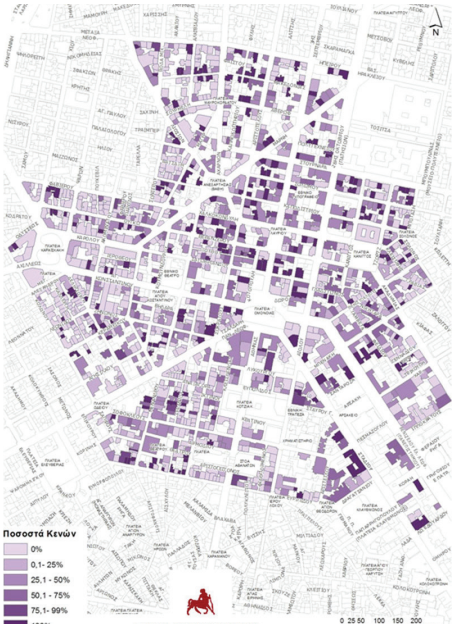
(Ο Θωμάς Μαλούτας είναι καθηγητής Κοινωνικής Γεωγραφίας στο Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο.)

Στην οδό Αθηνάς (από τον ιστότοπο του Κοινωνικού Άτλαντα)

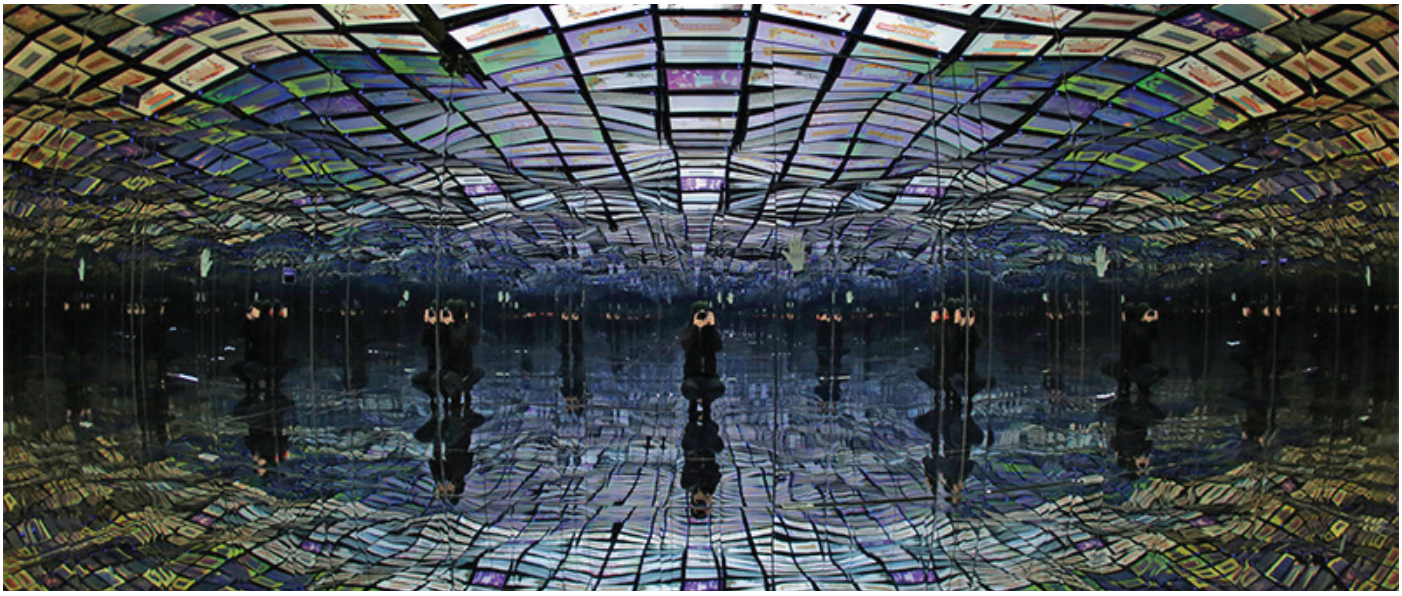

Οριζόντια κατανομή των μεταναστών ιδιοκτητών (Δήμος Αθηναίων, 2000 2010, δείγμα 277 ιδιοκτησιών). Λήμμα: Μπαλαμπανίδης Δ. (2015) «Η πρόσβαση των μεταναστών στην ιδιοκατοίκηση (2000 2010): Βασικά σχήματα «οριζόντιου» και «κάθετου» εθνοτικού στεγαστικού διαχωρισμού στον Δήμο Αθηναίων»

Κενά ισόγεια καταστήματα

Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016 - 2017

«Υβρίδια»: Στα όρια τέχνης και τεχνολογίας. Η επιστήμη συναντά την τέχνη στη νέα έκθεση που διοργανώνει η Στέγη σε συνεργασία με το αυστριακό ερευνητικό και πολιτιστικό κέντρο Ars Electronica Linz.

Με τη διάθεση και το όραμα να λειτουργεί πάντα ως σημείο σύνδεσης τολμηρών ιδεών, τεχνών και ανθρώπων ξεκινάει η Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση τη νέα καλλιτεχνική σεζόν. Οι λέξεις-κλειδιά που χαρακτηρίζουν το φετινό της πρόγραμμα είναι: Πόλη, Γυναίκες, Μέση Ανατολή, Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Σονέτο/Άμλετ από τον Boris Nikitin

Hearing του Amir Reza Koohestan

Καλλιτέχνες από όλον τον κόσμο παρουσιάζουν ένα ευρύ φάσμα υβριδικών μορφών τέχνης στον απόηχο του ερευνητικού εργαστηρίου Koumaria Residency

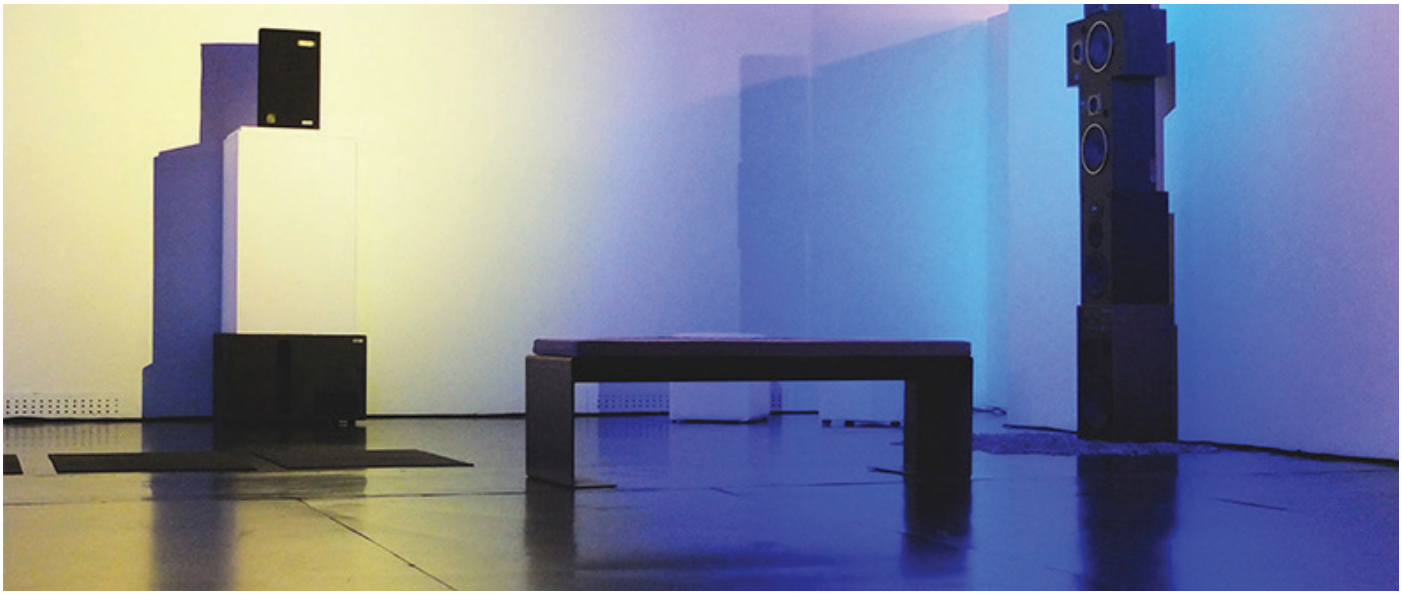
Εικαστικά

- Ο Βρετανός καλλιτέχνης Tim Etchells δημιουργεί μια εγκατάσταση με γράμματα νέον στο εξωτερικό του κτηρίου της Στέγης αλλά και πολλές φράσεις μέσα στο κτήριο, ρίχνοντας φως στο αυτονόητο: είμαστε τα λόγια μας, είμαστε οι κόσμοι μας. *All we have is words, All we have is worlds* (Οκτώβριος 2016 - Ιούλιος 2017).

- «Υβρίδια»: Στα όρια τέχνης και τεχνολογίας. Η επιστήμη συναντά την τέχνη. Τεχνολογία, ακτιβισμός και ποπ κουλτούρα συμβαδίζουν στη νέα έκθεση που διοργανώνει η Στέγη σε συνεργασία με το καινοτόμο ερευνητικό και πολιτιστικό κέντρο νέων μέσων Ars Electronica Linz. Τα «Υβρίδια» διερευνούν την έννοια του υβριδισμού, τη μείξη διαφορετικών μέσων και ιδιωμάτων που οδηγεί σε νέες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης. Το μετά της ψηφιακής τέχνης, σήμερα στη Στέγη (7/11/2016 - 15/1/2017).

- «Tomorrows»: Αστικές μυθοπλασίες σε μέλλοντα χρόνο, στη Διπλάρειο Σχολή. Πώς θα είναι η καθημερινή ζωή στις πόλεις του μέλλοντος; Ποια πρωτόκολλα θα ορίσουν τη σχέση των κατοίκων με το αυριανό αστικό και φυσικό περιβάλλον; Τι ρόλο θα έχουν στο μέλλον οι τοπικές ιδιαιτερότητες διαφορετικών γεωγραφικών περιοχών και πόλεων, όπως αυτές της Μεσογείου και της Αθήνας; Απαντήσεις θα δοθούν στην έκθεση μέσα από ουτοπικά αλλά και δυστοπικά σενάρια εικαστικών, αρχιτεκτόνων και designers, που αξιοποιούν το μέλλον ως εργαλείο κατανόησης για το ίδιο το παρόν (Μάιος - Ιούνιος 2017).

Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016 - 2017

Το project του Brian Eno *The Ship* συνδέει τη μουσική, τις εγκαταστάσεις και την τραγουδοποιία

Θέατρο

- Οι θεατρικές παραστάσεις της Στέγης ξεκινούν με το *While I was waiting,* ένα αφιέρωμα στον πόλεμο της Συρίας από τον Σύριο σκηνοθέτη Ομάρ Αμπουσαάντα (26 και 27/10/2016).

- Το Αφιέρωμα στον Shakespeare περιλαμβάνει, αφενός, την παράσταση *Σονέτο/Άμλετ* από τον Boris Nikitin μαζί με τον περφόρμερ και τραγουδιστή Julian Meding (μια ανατρεπτική περφόρμανς σε μια βραδιά αφιερωμένη «στο σώμα και την αγάπη») και, αφετέρου, το *By Heart* του Tiago Rodrigues, μια παράσταση που χτίζεται γύρω από το πώς θα απομνημονεύσουν δέκα άνθρωποι ένα σονέτο του Shakespeare (16-18/12/2016).

- Η Isabelle Huppert, η αντισυμβατική ιέρεια του γαλλικού κινηματογράφου, έρχεται στη Στέγη με το έργο *Phaedra(s)* του Κριστόφ Βαρλικόφσκι, για να ερμηνεύσει πολύ περισσότερα από τον ρόλο της τραγικής βασίλισσας που ερωτεύτηκε τον γιο του άνδρα της, σε έναν παιγνιώδη όσο και μεγαλειώδη σκηνικό στοχασμό για τον έρωτα, με αφορμή τον Ευριπίδη, τον Σενέκα και τρεις σύγχρονούς μας λογοτέχνες (20-22/12/2016).

- Ο Σύλλας Τζουμέρκας και η Γιούλα Μπούνταλη διασκευάζουν το pulp μυθιστόρημα του Ed McBain *Λύτρα για τον Βασιλιά*, σε μια υβριδική παράσταση που θα μεταμορφώσει τις εγκαταστάσεις της Στέγης, με τίτλο *Απ΄ τα ψηλά στα χαμηλά – Ένας δολοφόνος στο Τόκυο* (25-30/12/2016 και 2-8/1/2017).

- Ο *Δον Ζουάν* του Μολιέρου, το αριστούργημα του κλασικού ρεπερτορίου, ανεβαίνει σε μια σύγχρονη εκδοχή από τον Μιχαήλ Μαρμαρινό, ενσωματώνοντας γύρω από τον πυρήνα του θραύσματα από άλλους Δον Ζουάν της παγκόσμιας λογοτεχνίας και ακροβατώντας στα σύνορα δύο γλωσσών: του σινεμά και του θεάτρου. Παραγωγή: Στέγη Ιδρύματος Ωνάση (25/1-12/2/2017).

Matana Roberts, *Coin Coin - Chapter Three*
(φωτο Paula Court)

Η Isabelle Huppert στο έργο *Phaedra(s)* του Κριστόφ Βαρλικόφσκι

Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016 - 2017

- Στηριζόμενη στο κεφάλαιο «Τα χρόνια της αθωότητας» από το μυθιστόρημα του Δούκα Καπάνταη *Η αυτοκράτειρα* -έναν θρίαμβο φαυλότητας, λαγνείας και εξουσιαστικής ακρότητας-, η ομώνυμη παράσταση εναντιώνεται σε κάθε ταμπού. Η ομάδα Nova Melancholia επιστρέφει στη Στέγη και δοκιμάζει ξανά τα όρια του ηθικού και αισθητικού καθωσπρεπισμού μέσα από τη φόρμα της εικαστικής περφόρμανς. Παραγωγή: Στέγη Ιδρύματος Ωνάση (11-26/3/2017).

- Η ομάδα Vasistas και η Αργυρώ Χιώτη καταπιάνονται με τη *Θεία Κωμωδία* του Δάντη, το κορυφαίο έργο της μεσαιωνικής Ευρώπης. Ο Μάρκελλος Χρυσικόπουλος και ο Jan Van de Engel συνδυάζουν κλασική μουσική και ηλεκτρονικές συνθέσεις, δημιουργώντας ζωντανά το ηχοτοπίο της παράστασης. Παραγωγή: Στέγη Ιδρύματος Ωνάση. Συμπαραγωγή: Les théâtres (Γαλλία) (22/4-6/5/2017).

- *Hearing* του Amir Reza Koohestani: Ο πολυβραβευμένος νέος Ιρανός σκηνοθέτης και δραματουργός επιστρέφει στη Στέγη με ένα λιτό και, συνάμα, επικό έργο που διερευνά την καφκική πραγματικότητα της χώρας του (28-30/4/2017).

- Ευριπίδη *Ιππόλυτος*: Μια υπόθεση για το μίσος και την ομορφιά, με ηχητικές μάσκες. Ο συνθέτης-ερευνητής του ήχου Δημήτρης Καμαρωτός και η Αμαλία Μουτούση προτείνουν μια αλλιώτικη εμπειρία θέασης/ακρόασης του αρχαίου δράματος, σε μιαν απρόβλεπτη site-specific περφόρμανς εκτός Στέγης, στον Φιλολογικό Σύλλογο Παρνασσός (7-11/6/2017).

- Στο εφηβικό κοινό της Στέγης απευθύνονται κυρίως οι εξής δύο παραγωγές: *Ο Μοσκώβ Σελήμ* του Γεώργιου Βιζυηνού, σε σκηνοθεσία του Δημήτρη Ξανθόπουλου (12/11/2016-9/4/2017), και το έργο *Αθήνα, Γραμμή 2*, βασισμένο στο Linie 1 του Volker Ludwig, από τη Σοφία Βγενοπούλου και την ομάδα Grasshopper Youth (15-19/2/2017).

- Τέλος, η θεατρική παραγωγή *Το κάλεσμα της άγριας φύσης* σε σκηνοθεσία της Ελένης Ευθυμίου, βασισμένη στο ομώνυμο αλληγορικό μυθιστόρημα του Jack London, βγαίνει εκτός της Στέγης, σε απομακρυσμένες περιοχές, σε σχολεία και ιδρύματα (31/10/2016-31/5/2017).

Sweet Mambo της Pina Bausch

In Plain Site από την Trisha Brown
(φωτο Alfredo Anceschi)

Η δεξιοτέχνισσα του ούτι Kamilya Jubran (στο κέντρο), μαζί με τη Sarah Murcia (κοντραμπάσο) και τον Werner Hasler (τρομπέτα και electronics)
(φωτο Julie Barrau)

Χορός

- Η παράσταση *Displacement* του Mithkal Alzghair στη Μικρή Σκηνή της Στέγης αποτελεί ένα αφιέρωμα στη Συρία. Μέσα από μουσικά και κινητικά μοτίβα παραδοσιακών χορών εξερευνά τη δυναμική και την παράδοση της συριακής κουλτούρας και πραγματεύεται τα θέματα της εκτόπισης και της εξορίας (26-27/10/2016).

- *Sweet Mambo* της Pina Bausch: Στο προτελευταίο αυτό έργο της, η θρυλική χορογράφος συνδυάζει αριστοτεχνικά την κίνηση, τον λόγο, τη μουσική και το βίντεο, για να αναδείξει τη γοητεία και την πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων (3-6/11/2016).

Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016 - 2017

- *Khaos:* Ένα καλλιτεχνικό πείραμα του Laurent Chétouane, που επιχειρεί να ενσωματώσει το χάος επανατοποθετώντας το στον ρόλο της γενεσιουργού δύναμης. Χάρις σε ένα ειδικά σχεδιασμένο σύστημα ηχείων, δημιουργεί «μουσικό χάος» για τους θεατές και τους ερμηνευτές: πέντε χορευτές και τρεις μουσικούς. Μέσα από την καλλιτεχνική διαδικασία, ο Chétouane μάς προτείνει μια ξεχωριστή εμπειρία που θα μας κάνει να ξαναδούμε στη διασάλευση της τάξης την ευκαιρία να αναδυθούν νέοι κόσμοι (9-11/12/2016).

- Ο Jérôme Bel επιστρέφει στη Στέγη με τη νέα του δημιουργία, *Gala*. Ο ανατρεπτικός χορογράφος χρησιμοποιεί την πιο κοινότοπη θεατρική φόρμα, το γκαλά, για να αναδείξει ό,τι λιγότερο κοινότοπο: έναν χορό φτιαγμένο από κατοίκους της Αθήνας, ένα πείραμα για τον δυνητικό τ(ρ)όπο συνύπαρξης με τον άλλον (9-10/1/2017).

- Το *Ottof* («μυρμήγκι» στη γλώσσα των βεδουίνων) είναι μια παράσταση της Bouchra Ouizguen για πέντε γυναίκες, που όλη τους τη ζωή δουλεύουν σκληρά. Τα μεσογειακά σώματά τους ακροβατούν ανάμεσα στην παράδοση και τον σύγχρονο κόσμο. Αφαιρώντας σταδιακά τα πέπλα που τις καλύπτουν, χορεύουν με συγκινητική ελευθερία σε ένα έργο για την ίδια τη ζωή και για τις γυναίκες που την αγαπούν (21-23/2/2017).

- *Cementary:* Η Πατρίσια Απέργη επιστρέφει στη Στέγη με ένα έργο που τοποθετεί τον χορό στο επίκεντρο της αστικής καθημερινότητας. Η πόλη ως πυρήνας δημιουργικότητας και οι χορευτές ως μέλη μιας κοινότητας που οραματίζεται τη «φαντασία στους δρόμους». Η αμφισημία του τίτλου -ο οποίος παραπέμπει σε ένα τσιμεντένιο νεκροταφείο- συμπυκνώνει τις αντιφάσεις που βιώνει η ίδια η κοινωνία σήμερα. Μια διεθνής συμπαραγωγή της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση, πλαισιωμένη από μια ομάδα εκλεκτών χορευτών της νεότερης γενιάς (1 3/3/2017).

- «Dancing to Connect»: Η Στέγη φέρνει για πέμπτη χρονιά τον σύγχρονο χορό στα σχολεία. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα βάζει στον... χορό πέντε σχολεία της Κομοτηνής μαζί με πέντε της Αθήνας. Στο τέλος του προγράμματος, τα σχολεία θα παρουσιάσουν τις χορογραφίες τους πρώτα στην πόλη τους και έπειτα στη Στέγη, σε κοινή παράσταση όλων των σχολείων μαζί (12/3/2017).

- *STAGED:* Η κυπριακής καταγωγής Maria Hassabi συμπράττει με τέσσερις από τους πιο ενδιαφέροντες Νεοϋορκέζους χορευτές, ξαναστρέφοντας το βλέμμα στο σώμα ως έργο τέχνης και πλέκοντας τα παράλληλα σόλο σε μια ενιαία σύνθεση που μοιάζει με κινούμενο γλυπτό. Το έργο εστιάζεται στον χρόνο που διαστέλλεται και στις «ενδιάμεσες» κινήσεις που γίνονται το κέντρο της χορογραφίας (7-9/4/2017).

- Ζωγράφος, ερμηνευτής, δημιουργός κόμιξ, χορογράφος, σκηνοθέτης, αλλά και επιμελητής εκθέσεων, ο Δημήτρης Παπαϊωάννου εργάζεται σιωπηλά για να εκπλήξει και πάλι το κοινό του με τη δεύτερη παραγωγή του για τη Στέγη (24/5-11/6/2017).

Φεστιβάλ Θεάτρου - Χορού

- «Made in USA»: Πρωτοπόροι καλλιτέχνες και ομάδες που ταράζουν τα νερά της σύγχρονης αμερικανικής σκηνής, από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, καταλαμβάνουν τον Νοέμβριο όλους τους χώρους της Στέγης. Συμμετέχουν οι χορογράφοι και σκηνοθέτες Trajal Harrell, Annie Dorsen, Daniel Fish, Michelle Ellsworth, Heather Kravas, Miguel Gutierrez, Richard Maxwell, Zachary Oberzan, Faye Driscoll, καθώς και η ομάδα 600 Highwaymen (13-29/11/2016).

- «Φεστιβάλ Νέων Χορογράφων»: Πιστή στο ραντεβού της με τους νέους δημιουργούς, η Στέγη, για τέταρτη συνεχή χρονιά, στηρίζει και αναδεικνύει τις ανερχόμενες δυνάμεις που συγκροτούν το τοπίο του σύγχρονου χορού εντός και εκτός ελληνικών συνόρων (1-2/4/2017).

- «Φεστιβάλ Εφηβικού Θεάτρου 2017»: Σύγχρονοι Έλληνες συγγραφείς (Ιόλη Ανδρεάδη, Γλυκερία Μπασδέκη, Βαγγέλης Κυριακού, Θανάσης Τριαρίδης, Γιάννης Τσίρμπας) γράφουν νέα θεατρικά έργα, ενώ αναγνωρισμένα έργα της σύγχρονης ξένης δραματουργίας προστίθενται στο ρεπερτόριο του φεστιβάλ. Συντονισμός και Καλλιτεχνική Επιμέλεια: Ομάδα Grasshopper Youth - Σοφία Βγενοπούλου, Βαγγέλης Κυριακού, Κατερίνα Σκουρλή (7-9/4/2017).

- «Fast Forward Festival 4»: Το 4ο Fast Forward Festival εστιάζεται στην έννοια της «οικίας». Διεθνείς και Έλληνες καλλιτέχνες θα διερευνήσουν τα τρέχοντα ζητήματα της κοινωνικής αβεβαιότητας και του ακούσιου νομαδισμού, της έλλειψης στέγης και της γειτονίας μέσα στη σφαίρα του κοινωνικού και του πολιτικού (1-15/5/2017).

Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016 - 2017

Μουσική

- Brian Eno, *The Ship*: Με εννοιολογική αφετηρία τη βύθιση του «Τιτανικού», τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη διαρκή «τραμπάλα» του ανθρωπίνου γένους ανάμεσα στην ύβρη και στην παράνοια, ο Brian Eno συνδυάζει τις κυριότερες πτυχές του έργου του: τη μουσική, τις εγκαταστάσεις και την τραγουδοποιία (3-23/10/2016).

- «Διασπορές σε Διάλογο»: Σε σύνδεση με το συνέδριο «Διασπορές σε διάλογο: Πολυπολιτισμικότητα, Μετανάστευση και Αυτοσχεδιαστική Φαντασία», καλλιτέχνες από όλον τον κόσμο παρουσιάζουν ένα ευρύ φάσμα υβριδικών μορφών τέχνης-περφόρμανς, site-specific εγκαταστάσεις, χορός, sound art, βίντεο και άλλες τέχνες της εικόνας καταλαμβάνουν τη Στέγη στον απόηχο του ερευνητικού εργαστηρίου Koumaria Residency, που πραγματοποιήθηκε στην περιοχή της Κουμαριάς κοντά στη Σπάρτη (7-9/10/2016).

- Δημήτρης Παπαδημητρίου, *Ερωτικός Λόγος*: Με σημείο αναφοράς το ομότιτλο έργο του ποιητή Γιώργου Σεφέρη, ο συνθέτης επιχειρεί να μεταφέρει την ποιητική φόρμα σε μουσική. Με την Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ (18-19/10/2016).

- Το Ελληνικό Σχέδιο: Κύκλος «Μετασχηματισμοί 1» / «Bach, Mozart, Satie… ταξίδι στην Ανατολή» (2/11/2016).

- Matana Roberts, *Coin Coin - Chapter Three*: Ηλεκτρονικό ηχόχρωμα αλλά και αρχέγονο τραγούδι (4/11/2016).

- AZIZA: Dave Holland, Chris Potter, Lionel Loueke και Eric Harland (10/11/2016).

- 6ο Πανόραμα Ελληνικής Τζαζ (2-4/12/2016).

- Το Ελληνικό Σχέδιο: Κύκλος «Το Ελληνικό Τραγούδι» / Μύθοι του κόσμου γίνονται τραγούδια για παιδιά (3-4/12/2016).

- Ergon Ensemble, *In Vain* (6/12/2016).

- Klangforum Wien (12/1/2017).

- Το Ελληνικό Σχέδιο: Κύκλος «Μετασχηματισμοί 2» / «Dichterliebe: Ο Έρωτας του ποιητή» (22/1/2017).

- Μια γέφυρα μουσικής πάνω από τη Συγγρού / Πάντειο Πανεπιστήμιο (25/1/2017, 8/2/2017, 15/2/2017).

- Jaimeo Brown Transcendence, με τον Chris Sholar και τον Jaleel Shaw (27/1/2017).

- Harris Lambrakis Quartet (11/2/2017).

- Ensemble Musikfabrik: Harry Partch (23/2/2017).

- Το Ελληνικό Σχέδιο: Κύκλος «Μετασχηματισμοί 3» / «Οι έρωτες του ποιητή» (24/2/2017).

- Open Day (5/3/2017): Αφιέρωμα στην αβανγκάρντ μουσική Σχολή της Νέας Υόρκης του δεύτερου μισού του 20ού αιώνα.

- Arditti Quartet, *Everything is important* της Jennifer Walshe (14/03/2017).

- Το Ελληνικό Σχέδιο: Κύκλος «Δημιουργία Ρεπερτορίου» / «Μουσική στη Ματιά» (18-19/3/2017): Επιλεγμένοι πίνακες ζωγράφων από τη συλλογή της Εθνικής Πινακοθήκης θα αποτελέσουν το υλικό έμπνευσης για τη σύνθεση νέων μουσικών έργων.

- Μάνος Τσαγκάρης, *Home / Living Spaces* (30/3-2/4/2017).

- Borderline Festival '17 (19-23/4/2017).

- Big Bang Festival 3 (18-21/5/2017): Φεστιβάλ μουσικής για παιδιά.

- ARTéfacts ensemble και UrbanDig Project, «Μουσική για τον Νέο Κόσμο» (26-27/5/2017).

- Πανόραμα Ελληνικής Τζαζ: New Generation 4 (9-11/6/2017).

- Ilan Volkov και Κρατική Ορχήστρα Αθηνών: Φεστιβάλ Tectonics Athens (16-18/6/2017).

- Appalachian Cobra Worshippers, «Η Στέγη στο σπίτι σας»: Το συγκρότημα φέρνει τη folk americana στη Στέγη και μοιράζεται την εμπειρία του μέσα από live σε απρόσμενα μέρη.

Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016 - 2017

Σινεμά

- In-Edit: Το μεγαλύτερο φεστιβάλ μουσικού κινηματογράφου στον κόσμο έρχεται στη Στέγη (20-23/10/2016).

- Flixit στη Στέγη: Πρεμιέρες, προβολές, σεμινάρια, εκθέσεις, συναυλίες, διαδραστικά παιχνίδια και events από όλον τον κόσμο, όλον τον χρόνο. Έναρξη με την πρεμιέρα της ταινίας *The Great Eastern* των Callas και live performance με τους Callas και τον Lee Ranaldo των Sonic Youth (16/12/2016).

Λέξεις και Σκέψεις

- Συνέδριο: «Πολυπολιτισμός, Μετανάστευση και Αυτοσχεδιαστική Φαντασία», στο πλαίσιο του «Διασπορές σε Διάλογο». Ομιλητές: Αμαλία Ζέπου, Νέλλη Καμπούρη, Θωμάς Μαλούτας, Valerie Amiraux, Ajay Heble, George Lipsitz, Christine Straehle, Daniel Weinstock, Deborah Wong, συμμετέχοντες στο Koumaria Residency (8-9/10/2016).

- «Κουτσομπολεύοντας με τη Marjane Satrapi»: Η δημιουργός του διεθνούς μπεστ-σέλερ *Περσέπολις*, το οποίο διασκεύασε η ίδια για τον κινηματογράφο, έρχεται στη Στέγη για μια συζήτηση επί σκηνής (30/11/2016).

- «Hack the Camp»: Ένας μαραθώνιος δημιουργικών τεχνολογιών για τους πρόσφυγες. Το «Hack the Camp» διοργανώνεται με σκοπό να συνεισφέρει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων του προσφυγικού ζητήματος και των θεμάτων ένταξης που αυτό εγείρει, μέσα από έναν μαραθώνιο ανάπτυξης καινοτόμων κατασκευών και υπηρεσιών, αλλά και δημιουργίας πολιτιστικού και εκπαιδευτικού περιεχομένου (2-4/12/2016).

- Ο σπουδαίος αραβόφωνος ποιητής Άδωνις στη Στέγη (10/1/2017).

- «The Death of Recorded Music»: Ένα τριήμερο με διαλέξεις, συζητήσεις και ένα ανοιχτό μουσικό στούντιο για το «τέλος» της ηχογραφημένης μουσικής, αλλά και το μέλλον της, με ακαδημαϊκούς, θεωρητικούς, μουσικούς και ιδιοκτήτες ανεξαρτήτων δισκογραφικών εταιρειών (Άνοιξη 2017).

- Guerilla Girls: Δημιουργήθηκαν για να καταγγείλουν τον ανδροκρατούμενο κόσμο της τέχνης. Με τις χαρακτηριστικές τους μάσκες γορίλα, αυτές οι μαχητικές, ανώνυμες φεμινίστριες συνεχίζουν να στοχοποιούν τον σεξισμό, τον ρατσισμό και τη διαφθορά στην πολιτική, την τέχνη και την ποπ κουλτούρα (9/3/2017).

- «Ποιος φοβάται τις Pussy Riot;»: Η πιο διάσημη γυναικεία κολεκτίβα του κόσμου. Πανκ ροκ φεμινίστριες και ακτιβίστριες από τη Ρωσία. Δύο από τα μέλη τους έρχονται στην Αθήνα για να παρουσιάσουν τη δουλειά τους και να συνομιλήσουν με το κοινό της Στέγης (24/3/2017).

- «Μαντίλες, Υμένες και Σεξουαλική Επανάσταση»: Η βραβευμένη Αμερικανοαιγύπτια δημοσιογράφος Mona Elthahawy μιλά για τη ζωή των γυναικών στη Μέση Ανατολή (23/5/2017).

- Ψηφιακές Τετάρτες 2016 2017: Με αφετηρία το άρθρο της Hito Steyerl, «Too Much World: Is the Internet Dead?», οι Ψηφιακές Τετάρτες θα εξερευνήσουν τις απαντήσεις που δίνει η τέχνη στο ερώτημα της διαρκούς διασύνδεσής μας μέσα από το Διαδίκτυο και της δημιουργίας μιας υβριδικής πραγματικότητας ανάμεσα στο φυσικό και το ψηφιακό (Οκτώβριος 2016-Ιούνιος 2017).

ALT.ART

- DEADxAthens: Θυμίζει τα event TEDx και στοχεύει στη διάδοση ιδεών με τη μορφή παρουσιάσεων και καλλιτεχνικών δρώμενων (περφόρμανς). Υπάρχει όμως ένα βασικό στοιχείο που το διαχωρίζει: στο DEADx κανείς από τους ομιλητές δεν είναι ζωντανός... Διακεκριμένοι συγγραφείς και ηθοποιοί συμπράττουν σε αυτή την ιδιότυπη χιουμοριστική παράσταση, που φέρνει στην Κεντρική Σκηνή της Στέγης προσωπικότητες και ιδέες από όλον τον κόσμο και όλες τις εποχές, από την αρχαιότητα μέχρι τον 21ο αιώνα. Το DeadXAthens είναι μια συμπαραγωγή του Θοδωρή Αναγνωστόπουλου και της Στέγης του Ιδρύματος Ωνάση (13/12/2016).

- «Η Ελλάδα του '80 στη Στέγη»: Στο πλαίσιο της έκθεσης «GR80s: Η Ελλάδα του Ογδόντα στην Τεχνόπολη», η Στέγη σχεδιάζει ένα πρόγραμμα παράλληλων δράσεων, που σκοπό έχουν να ξεδιπλώσουν τη μυθολογία της δεκαετίας του '80 στη χώρα μας. Με συζητήσεις, πάρτι, masterclasses, προβολές ταινιών, σειρών και βιντεοκλίπ της εποχής, ξαναθυμόμαστε ή μαθαίνουμε από την αρχή μια παρεξηγημένη δεκαετία (Ιανουάρι-

Το πρόγραμμα της Στέγης για την καλλιτεχνική περίοδο 2016 - 2017

ος-Μάρτιος 2017).

Η Στέγη σε διεθνή δίκτυα

- «Interfaces»: Νέα μοντέλα και πρακτικές για την ανάπτυξη κοινού της σύγχρονης μουσικής στην Ευρώπη. Η Στέγη συντονίζει ένα διεθνές, διαθεματικό πρότζεκτ που αποσκοπεί να φέρει τη νέα μουσική σε ένα εκτεταμένο φάσμα νέων ακροατηρίων. Το δίκτυο θα πραγματοποιήσει ένα πολύ ευρύ φάσμα δράσεων: νέες μορφές παραστάσεων σε καινοτόμους χώρους με τη χρήση νέων μέσων, εκπαιδευτικές δραστηριότητες, έρευνα για εμψυχωτές κοινού και συνέδρια, φιλοξενίες καλλιτεχνών. Το πρότζεκτ θα δημιουργήσει μεγάλο όγκο πρωτότυπου έργου, που θα παρουσιαστεί στο κοινό, σε ζωντανές εκδηλώσεις ή μέσω της ιστοσελίδας Interfacesnetwork.eu.

- «iDance»: Ανάπτυξη καινοτόμων πρακτικών για την προσβασιμότητα ατόμων με αναπηρία στην εκπαίδευση του σύγχρονου χορού. Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση των δεξιοτήτων, καθώς και η ανάπτυξη, μεταφορά και υλοποίηση καινοτόμων πρακτικών στον τομέα της ανοιχτής πρόσβασης στον πολιτισμό μέσω του χορού.

- «Private Matter»: Συνεργασία με την Μπιενάλε Νέου Μουσικού Θεάτρου του Μονάχου 2018. Η Στέγη εγκαινιάζει τη συνεργασία της με την Μπιενάλε του Μονάχου 2018, η οποία είναι αφιερωμένη αποκλειστικά σε έργα Νέου Μουσικού Θεάτρου. Σε δύο περιόδους (Δεκέμβριος 2016 και Μάρτιος 2017), η Στέγη θα φιλοξενήσει μια πλατφόρμα στην Αθήνα. Από τα works in progress που θα παραχθούν, θα επιλεγεί ένα για να παρουσιαστεί στην Μπιενάλε στο Μόναχο, το 2018.

Design υπό Στέγη

- «Digitized 2016»: Δέκα εισηγητές από κάθε γωνιά του κόσμου δίνουν ραντεβού στην Αθήνα, στην Κεντρική Σκηνή της Στέγης, για τη σημαντικότερη συνάντηση του χώρου της ψηφιακής δημιουργικότητας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη (24/9/2016).

- «Συνάντηση για τον Βιομηχανικό Σχεδιασμό»: Φιλοδοξία της ημερίδας είναι να δώσει βήμα στους σχεδιαστές για να εκθέσουν ιδέες και προβληματισμούς, αλλά και στο κοινό για να γνωρίσει τη μεθοδολογία της εργασίας τους και το αποτέλεσμα των προσπαθειών τους (10/1/2016).

- ΕΣΩ Interior Design & Αρχιτεκτονική: Κορυφαία ονόματα των χώρων του interior design και της αρχιτεκτονικής παρουσιάζουν το έργο, τη μεθοδολογία και τις ιδέες τους, συζητώντας με τους συναδέλφους τους και το ευρύτερο κοινό (8/3/2017).

- ΕΒΓΕ 2017: Τα Ελληνικά Βραβεία Γραφιστικής και Εικονογράφησης (3/4/2017).

Βραβείο για την έκθεση Adhocracy

Η έκθεση Adhocracy, την οποία διοργάνωσε η Στέγη του Ιδρύματος Ωνάση την προηγούμενη σεζόν (29 Απριλίου – 4 Ιουλίου 2015), βραβεύθηκε στην Ισπανία με το ADI Culture Award 2016. Η διάκριση αυτή, που δίνεται για πρώτη φορά, αποτελεί επιβράβευση όχι μόνο της ίδιας της έκθεσης, αλλά και της ανοιχτής διαδικασίας που αποτέλεσε το γενικό πλαίσιο της έκθεσης.

Σκοπός του ADI Culture Award είναι να ενθαρρύνει τη δημόσια αναγνώριση εκείνων των πρότζεκτ, στα πεδία του design και του πολιτισμού, που συμβάλλουν στην προώθηση και στον εκσυγχρονισμό του σχεδιασμού προϊόντων, κοινωνικά και εννοιολογικά, ή των πρότζεκτ που είναι χρήσιμα στην παροχή κινήτρων για διάλογο, ανταλλαγή ιδεών και δραστηριότητες σε αυτόν τον τομέα.

Από το 1961, το ADI-FAD βραβεύει τα καλύτερα προϊόντα με τα Delta Awards, ενώ από το 1976 απονέμει τα ADI Medals στα καλύτερα πρότζεκτ αποφοίτων, στο πεδίο του βιομηχανικού σχεδιασμού. Το 2016 είναι η πρώτη χρονιά που απονέμονται τα ADI Culture Awards. Το ADI-FAD είναι τμήμα του FAD (Fostering Arts and Design / Προώθηση Τεχνών και Design), ενός ιδιωτικού, ανεξάρτητου και μη κερδοσκοπικού οργανισμού που έχει σκοπό την προώθηση του design και της αρχιτεκτονικής στην πολιτιστική και οικονομική ζωή μιας χώρας.

Η έκθεση Adhocracy της Αθήνας αποτελεί τη συνέχεια της έρευνας που ξεκίνησε στην 1η Μπιενάλε Design της Κωνσταντινούπολης το 2012, με την επιμέλεια του Joseph Grima και των βοηθών επιμελητών Ethel Baraona Pohl, Elian Stefa και Pelin Tan. Η Adhocracy έχει παρουσιαστεί επίσης στη Νέα Υόρκη (New Museum, 2013) και στο Λονδίνο (Lime Wharf, 2013). Για την αθηναϊκή εκδοχή του Adhocracy συνεργάστηκε ως συνεπιμελητής ο Πάνος Δραγώνας και η έκθεση εμπλουτίστηκε με τη συμμετοχή πολυάριθμων Ελλήνων σχεδιαστών και καλλιτεχνών, όπως της Μαρίας Παπαδημητρίου, της Βαλεντίνας Κάργα και της πλατφόρμας FabAthens, την οποία επιμελείται ο Δημήτρης Παπαλεξόπουλος.

Στο πλαίσιο της έκθεσης διενεργήθηκαν δύο Hackathons με θέμα το Urban Design Fiction, έλαβε χώρα ένα συνέδριο για την «κατασκευή αντικειμένων / δημιουργία των κοινών» και εκδόθηκε το Athens Adhocracy Reader, το οποίο διατίθεται δωρεάν.

Το πνεύμα της ίδιας της Adhocracy είναι μια πρόσκληση για δράση με στόχο να αλλάξουμε το σύστημα αλλάζοντας τον τρόπο με τον οποίο φτιάχνουμε τα πράγματα. Αυτή η έκθεση, αγκαλιάζοντας το design ανοιχτού κώδικα και ιδιαίτερα δίνοντας έμφαση στην ιδέα των κοινών αγαθών αναφορικά με τις παραγωγικές διαδικασίες, συνοδεύεται από μια μεγάλη πρόκληση: να είναι συνεπής στο σύνολό της.

Όλα τα μέλη της ομάδας της Adhocracy αποφάσισαν να της δώσουν τον χαρακτήρα μιας έκθεσης εν εξελίξει. Στη νέα και αναθεωρημένη εκδοχή της Adhocracy της Αθήνας, εστίασαν στην πράξη της κοινοποίησης ως κοινωνικού στοιχείου που επιτρέπει τη δημιουργία δικτύων και κοινοτήτων βασισμένων στην ανταλλαγή γνώσεων και πόρων. Γι' αυτό, η ομάδα της Adhocracy χρησιμοποίησε μια άδεια Creative Commons 4.0 (CC BY 4.0) για ολόκληρη την έκθεση: για τις επιλογές των επιμελητών, για τα έργα (που έπρεπε να είναι ανοιχτού κώδικα), για τον σχεδιασμό της έκθεσης και για τη γραφιστική της ταυτότητα.

Η Αντιγόνη Τώρα στη Νέα Υόρκη

Αφίσα της Μαρίας Παπαδημητρίου

Η «τραγωδία με το μεγαλύτερο πολιτικό βάθος» (κατά τον Κορνήλιο Καστοριάδη), η *Αντιγόνη*, αποτέλεσε το κεντρικό θέμα του τετραήμερου φεστιβάλ του Ωνασείου Πολιτιστικού Κέντρου στη Νέα Υόρκη, από τις 13 έως τις 16 Οκτωβρίου 2016. Το «Antigone Now» είναι το δεύτερο ετήσιο Φεστιβάλ Τεχνών και Ιδεών που διοργάνωσε το θυγατρικό Ίδρυμα Ωνάση στη Νέα Υόρκη. Σκοπός του ήταν να διερευνήσει τις σύγχρονες ερμηνείες της ιστορίας της Αντιγόνης μέσα από τις παραστατικές τέχνες, τα ψηφιακά μέσα, καθώς και προγράμματα για όλη την οικογένεια.

Παράλληλα, εγκαινιάστηκε η παγκόσμια ψηφιακή καμπάνια #iSTANDfor, η οποία αναδεικνύει γυναίκες και άνδρες που με τις γενναίες πρωτοβουλίες τους και αψηφώντας τον κίνδυνο αλλάζουν τον κόσμο προς το καλύτερο. Αντλώντας από το παράδειγμα της Αντιγόνης και το θάρρος της να υπερασπιστεί τα πιστεύω της μέχρι τέλους, οι συμμετέχοντες μοιράζονται τις προσωπικές τους ιστορίες μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας #iSTANDfor και των κοινωνικών δικτύων. Το φεστιβάλ περιλάμβανε περισσότερες από 30 εκδηλώσεις, οι οποίες απευθύνονταν σε κοινό όλων των ηλικιών και πραγματοποιήθηκαν τόσο στους χώρους του Ωνασείου Πολιτιστικού Κέντρου όσο και στο διαδίκτυο.

«Εστιάζοντας στην ιστορία της Αντιγόνης με σκοπό τη βαθύτερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο αρχαίος ελληνικός πολιτισμός διαμόρφωσε και εμπλούτισε το σύγχρονο σύστημα αξιών, το φεστιβάλ «Antigone Now» θα προωθήσει τον διάλογο στο κοινό των Ηνωμένων Πολιτειών και σε όλον τον κόσμο γύρω από πολλά από τα προβλήματα που αντιμετωπίζουμε σήμερα», εξήγησε ο πρόεδρος του Ιδρύματος Ωνάση Αντώνης Παπαδημητρίου. «Η αγάπη της Αντιγόνης για τον αδελφό της, η αίσθηση καθήκοντος και το θάρρος της να αμφισβητήσει σύμβολα εξουσίας, ιδιαίτερα ως γυναίκα, την αναδεικνύουν σε αξιοθαύμαστη μορφή. Η ηρωική της ιστορία αγγίζει πολλά από τα σύγχρονα επίκαιρα ζητήματα, όπως είναι οι αγώνες για την εξουσία, τα δικαιώματα των γυναικών, ο νόμος της κοινωνίας και η μετανάστευση».

«Η *Αντιγόνη* του Σοφοκλή», σημείωσε, με τη σειρά της, η Αμάλια Κοσμετάτου, εκτελεστική και πολιτιστική διευθύντρια του θυγατρικού Ιδρύματος Ωνάση,

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση *Η Αντιγόνη* στο Φέργκιουσον

Μουσική παράσταση, στα εγκαίνια της έκθεσης, με την Juliette Jones και τη Yayoi Ikawa

Η Αντιγόνη Τώρα στη Νέα Υόρκη

Η αφίσα του φεστιβάλ

«αντηχεί στις αξίες και τους κινδύνους της δημοκρατικής μας κουλτούρας. Η διοργάνωση αυτού του φεστιβάλ αποτέλεσε πηγή έμπνευσης και ελπίδας, εάν κρίνουμε από το πάθος με το οποίο καλλιτέχνες και στοχαστές ανταποκρίθηκαν στην αρχαία αυτήν τραγωδία και στα ζητήματα που αναδεικνύει στην εκρηκτική εποχή μας, δημιουργώντας έργα που προάγουν την ενότητα και τη θετική δράση».

Για τη βραδιά των εγκαινίων, στις 13 Οκτωβρίου, η διακεκριμένη καλλιτέχνις Carrie Mae Weems, η οποία έχει χαρακτηριστεί από τους *New York Times* ως «μία από τις πιο ενδιαφέρουσες περιπτώσεις καλλιτεχνών που εργάζονται στο μεταίχμιο μεταξύ τέχνης και πολιτικής», δημιούργησε μια νέα περφόρμανς με τίτλο *Past Tense*, η οποία αποτελείται από κείμενα, τραγούδια, προβολές και βίντεο.

Ήδη από τις 24 Αυγούστου «τρέχει» η ψηφιακή καμπάνια του φεστιβάλ #iSTANDfor, σκοπός της οποίας είναι να ενθαρρύνει τους νέους σε όλον τον κόσμο να συνεργαστούν υποστηρίζοντας κοινούς στόχους με κοινωνικό, οικονομικό ή περιβαλλοντικό περιεχόμενο, αλλά και να μοιραστούν μέσω των κοινωνικών δικτύων τις ιστορίες τους γύρω από δράσεις ακτιβισμού που μπορούν να αποτελέσουν παράδειγμα προς μίμηση. Επιπλέον, στις 15 Οκτωβρίου, στο Αίθριο του Ολυμπιακού Πύργου, διοργανώθηκε μια σειρά ομιλιών με θέματα σχετικά με τα μηνύματα της *Αντιγόνης* από σημαντικούς προσκεκλημένους: η Jaha Dukureh και η Masih Alinejad μίλησαν για την ισότητα των φύλων· η Céline Cousteau, η Erin Schrode και ο Christopher Swain για το περιβάλλον· ο Jacob Lief και ο Ian Rowe για την παιδεία· η Gini Reticker, ο Joydeep Roy-Bhattacharya και η Kim Barker για τα δικαιώματα των γυναικών· η Sarah Clements και η Jessica Mindich για το τέλος της βίας.

Την ίδια ημέρα προβλήθηκαν αποσπάσματα από το ντοκιμαντέρ *Η Αντιγόνη στο Φέργκιουσον* και έγινε δραματοποιημένη ανάγνωση σκηνών της αρχαίας τραγωδίας από γνωστούς ηθοποιούς. Η Μαρία Παπαδημητρίου, η οποία εκπροσώπησε την Ελλάδα στην Μπιενάλε της Βενετίας 2015, δημιούργησε το *Laboratory Antigone*, μια εγκατάσταση με θέμα τη δραματουργία της τραγω-

Η Ann Carson στη δραματοποιημένη ανάγνωση «Antigonick»

Συναυλία «Global Rhythms: Be Drummers!» με μουσικές από όλον τον κόσμο

Η Αντιγόνη Τώρα στη Νέα Υόρκη

Repoussoir for a new perspective της Αλεξάνδρας Κεχαγιόγλου

δίας, η οποία θα παραμείνει στον εκθεσιακό χώρο έως τον Δεκέμβριο. Επίσης, η ταινία μικρού μήκους *We, Antigone* του Στέφανου Τσιβόπουλου, η οποία πραγματεύεται φυλετικά θέματα και ζητήματα σεξουαλικού προσανατολισμού, οικονομικής ανισότητας και κοινωνικής κινητικότητας, προβάλλεται καθ' όλη τη διάρκεια του φεστιβάλ στον εκθεσιακό χώρο.

Το φεστιβάλ περιέλαβε ακόμη εκδηλώσεις για παιδιά και εφήβους, με εργαστήρια θεάτρου και μουσικής, αφηγήσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα, τη συναυλία «Global Rhythms: Be Drummers!» με μουσικές από όλον τον κόσμο, προβολή του ντοκιμαντέρ *We Are Not Princesses*, το οποίο γυρίστηκε το 2014 στον Λίβανο με τη συμμετοχή 35 γυναικών από τη Συρία, συζήτηση με τη σκηνοθέτρια Bridgette Auger και τον παραγωγό Hal Scardino, καθώς και παρουσίαση του θεάτρου σκιών *Mina's Dream* του Ιρανού καλλιτέχνη Hamid Rahmanian.

Στο Φεστιβάλ συμμετείχε επίσης η υπότροφος Γεωργία Σάγρη με την περφόρμανς *Antigone Model,* που παρουσιάστηκε στις 15 Οκτωβρίου στον εκθεσιακό χώρο του Ωνάσειου Πολιτιστικού Κέντρου. Η Σάγρη δημιουργεί ηχητικά και ρυθμικά περιβάλλοντα τα οποία ηχογραφούνται και επαναλαμβάνονται όσο η ίδια συγχρονίζει τις κινήσεις της με τους ηχογραφημένους ήχους. Πρόκειται για μια παραγωγή επτά λεπτών που ερμηνεύεται κυκλικά επί μισή ώρα. Κάθε επανάληψη, αν και είναι παρόμοια με την προηγούμενη, δημιουργεί ένα διαφορετικό καλλιτεχνικό αποτέλεσμα.

Οι εκδηλώσεις εκτός των χώρων του Ωνασείου Πολιτιστικού Κέντρου περιλάμβαναν δραματοποιημένες αναγνώσεις της *Αντιγόνης* για ποικίλα ακροατήρια, προβολή ντοκιμαντέρ, καθώς και τη συζήτηση με τίτλο «Μια σύγχρονη Αντιγόνη» στο πλαίσιο του κύκλου συζητήσεων «LIVE from the NYPL» με τη συμμετοχή της Mona Eltahawy, Αμερικανοαιγύπτιας δημοσιογράφου, η οποία είναι υπέρμαχος των δικαιωμάτων των γυναικών της Μέσης Ανατολής.

Η Carrie Mae Weems στην παράσταση *Past Tense*, που συνδύαζε το τραγούδι, το κείμενο και το βίντεο, μαζί με τις περφόρμερ (από αριστερά) Eisa Davis, Imani Uzuri και Alicia Hall Moran

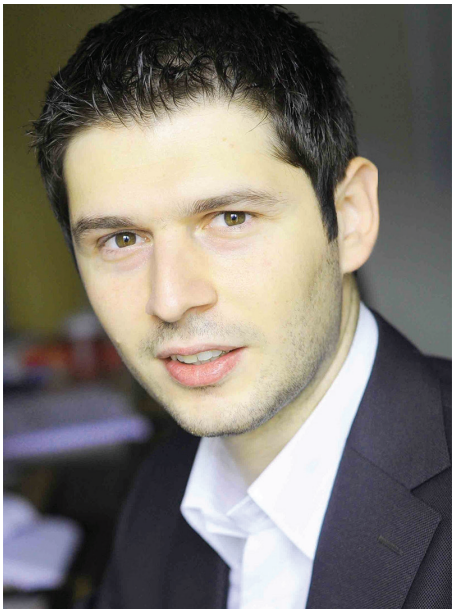
Η Mona Eltahawy, υπέρμαχος των δικαιωμάτων των γυναικών της Μέσης Ανατολής

Περισσότερες πληροφορίες, στον ιστότοπο του φεστιβάλ.

Τα Οικονομικά του υποκόσμου

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΟΥΤΜΕΡΙΔΗΣ

Υπάρχουν δύο ειδών κόσμοι. Ένας στην επιφάνεια και ένας στις σκιές, στο περιθώριο της κοινωνίας μας: ο υπόκοσμος. Πώς όμως λειτουργούν η κοινωνία και η οικονομία του υποκόσμου; Ποιος είναι ο ρόλος των ευκαιριών και των προνομίων και πώς αυτά επηρεάζουν την εγκληματική συμπεριφορά;

Θα προσπαθήσω να φωτίσω κάποιες από αυτές τις σκοτεινές πτυχές της κοινωνίας μας, οι οποίες παραμένουν ανεξιχνίαστες, μέσα από την προσωπική μου ιστορία και χρησιμοποιώντας τα Οικονομικά ως όχημα, ως τρόπο για να καταλάβουμε πώς λειτουργεί η κοινωνία μας, αλλά και πώς μπορούμε να τη βελτιώσουμε.

Γεγονός είναι ότι οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν πως τα Οικονομικά είναι μια βαρετή ή –όπως συνηθίζουν να την αποκαλούν– καταθλιπτική επιστήμη. Για μένα όμως, υπήρξε ανακουφιστική και ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα η αποκάλυψη της δυνατότητας κατανόησης και μελέτης σχεδόν όλων των θεμάτων μέσα από τα Οικονομικά: θεμάτων όπως το έγκλημα, το σεξ, τα ναρκωτικά, ακόμη και το ροκ εντ ρολ. Για παράδειγμα, ερευνητικές μελέτες έχουν αποδείξει ότι οι ιερόδουλες προβαίνουν σε διακρίσεις τιμών και χρεώνουν λιγότερο τους πελάτες που προτιμούν περισσότερο, οι συμμορίες ναρκωτικών λειτουργούν με βάση εξελιγμένες ιεραρχικές δομές παρόμοιες με εκείνες των πολυεθνικών εταιρειών, ενώ οι κάτοχοι πνευματικών δικαιωμάτων συνεργάζονται με λόμπι για να παρατείνουν τη διάρκεια των δικαιωμάτων και να συνεχίσουν να λαμβάνουν προνόμια από τα ίδια επιτυχημένα τραγούδια των Beatles και του Jimi Hendrix.

Αυτά είναι μόνο μερικά παραδείγματα για το τι μπορούμε να εξετάσουμε με τη χρήση της οικονομικής επιστήμης. Ποια όμως είναι τα θεμελιώδη οικονομικά προβλήματα που προσπάθησαν και ακόμη προσπαθούν να λύσουν οι σπουδαιότεροι οικονομολόγοι του κόσμου; Το πιο ενδιαφέρον ερώτημα τίθεται σε σχέση με το τι προωθεί την οικονομική και κοινωνική πρόοδο. Είναι εντυπωσιακό ότι για τη μέτρηση της ευημερίας στηριζόμαστε ουσιαστικά σε έναν και μόνο δείκτη, στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Φυσικά, αυτός είναι ένας πολύ ουσιώδης και χρήσιμος δείκτης ευημερίας, δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, συσχετίζεται και με άλλες ποιοτικές μεταβλητές που αφορούν την υγεία και την παιδεία. Όμως, αν, για παράδειγμα, οι δέκα πλουσιότεροι άνθρωποι της γης διπλασιάσουν το εισόδημά τους, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ θα αυξηθεί, ενώ η ευημερία για τη συντριπτική πλειονότητα των πολιτών δεν θα αλλάξει. Αυτός ήταν και ο λόγος που ποτέ δεν ένιωσα άνετα με την αποκλειστική χρήση του ΑΕΠ ως μονάδας μέτρησης της ευημερίας, συνειδητοποιώντας παράλληλα ότι η διανομή του πλούτου και η κατανομή των πόρων είναι παράγοντες εξίσου καθοριστικής σημασίας.

Ωστόσο, πολλές φορές, η ανέχεια δεν επιτρέπει στους λιγότερο προνομιούχους να έχουν νόμιμη πρόσβαση σε πόρους, οδηγώντας μερικούς από αυτούς στην παρανομία. Με αυτόν τον τρόπο, η εγκληματική συμπεριφορά εισέρχεται στον πυρήνα του θεμελιώδους οικονομικού προβλήματος – χωρίς, βέβαια, αυτό να αναιρεί το γεγονός ότι σε αρκετές περιπτώσεις το έγκλημα είναι απλώς το αποτέλεσμα της απληστίας ή των λανθασμένων αντιλήψεων συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων.

Συνεπώς, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα Οικονομικά για να απαντήσουμε

Τα Οικονομικά του υποκόσμου

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΟΥΤΜΕΡΙΔΗΣ

και στο βασικό, σχεδόν σαιξπηρικό ερώτημα: «Να εγκληματεί κανείς ή να μην εγκληματεί;» Ο νομπελίστας οικονομολόγος και κοινωνιολόγος Gary Becker, της Σχολής του Σικάγο, ήταν ο πρώτος που εφάρμοσε τα Οικονομικά προκειμένου να εξετάσει την εγκληματική συμπεριφορά. Παρά την έλλειψη κατάλληλων εμπειρικών δεδομένων, προσέφερε σημαντικό έργο στη διασαφήνιση και την κατανόηση του φαινομένου, χάρις στην οξυδέρκεια και την καθαρή του αντίληψη.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Becker, εφόσον διατηρήσουμε σταθερές τις υπόλοιπες μεταβλητές, ένα άτομο που βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ νομιμότητας και παρανομίας θα αποφασίσει να διαπράξει έγκλημα αν τα προσδοκώμενα παράνομα κέρδη του είναι μεγαλύτερα από τα νόμιμα κέρδη του. Ας εξετάσουμε, λοιπόν, αυτήν τη συλλογιστική βήμα προς βήμα: αν αυξηθούν τα νόμιμα οφέλη –όπως κατά προσέγγιση μετρώνται μέσα από την απασχόληση, τα εισοδήματα ή τους κατώτατους μισθούς–, η εγκληματικότητα αναμένεται να μειωθεί. Αν οι κυρώσεις ή οι ποινές αυξηθούν, το έγκλημα αναμένεται να μειωθεί. Ομοίως, αν αυξηθεί η πιθανότητα να συλληφθεί κάποιος, η εγκληματικότητα θα μειωθεί. Και το σημαντικότερο: αν αυξηθούν τα παράνομα κέρδη ή η απόδοση του εγκλήματος, η παρανομία αναμένεται να αυξηθεί.

Αυτή η απλή ανάλυση περιέχει πολλά και ενδιαφέροντα διδάγματα. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα σύμφωνα με το οποίο, στις περιπτώσεις όπου είναι πολύ χαμηλή η πιθανότητα να συλληφθεί κάποιος, μπορούμε να εξισορροπήσουμε τα κίνητρα κάνοντας την τιμωρία πιο αυστηρή. Άραγε, όμως, αυτές οι λογικές θεωρητικές προβλέψεις αντικατοπτρίζουν την πραγματικότητα, δεδομένου ότι πολλές φορές στην πραγματική κοινωνία παρατηρούμε ανορθόδοξες και ανεξήγητες συμπεριφορές;

Μπορούμε ίσως να ελέγξουμε, με εμπειρικά πια δεδομένα, τις θεωρητικές αυτές υποθέσεις μέσα από μιαν άλλη σχολή σκέψης, τη Σχολή της Γλασκώβης. Πιο συγκεκριμένα, ο Adam Smith επικεντρώθηκε σε κάποιες καθοριστικές έννοιες, όπως τη συμπάθεια και αργότερα το ατομικό συμφέρον, έννοιες οι οποίες κρατούν την κοινωνία σε ισορροπία, αλλά θεμελίωσε επίσης έννοιες όπως ο καταμερισμός της εργασίας, την αποτελεσματικότητα της οποίας μέτρησε σε ένα εργοστάσιο πινέζας.

Κατά παρόμοιο τρόπο, η άλλη καθοριστική προσωπικότητα της Σχολής της Γλασκώβης, ο Λόρδος Kelvin, δήλωσε ότι, αν μπορείς να μετρήσεις αυτό για το οποίο μιλάς και να το εκφράσεις σε αριθμούς, τότε ξέρεις κάτι για αυτό· αντίθετα, αν δεν μπορείς να το μετρήσεις, απέχεις ακόμη πολύ από την επιστήμη. Στο παρελθόν, δεν είχαμε τα εμπειρικά δεδομένα για τη μελέτη και τη μέτρηση της εγκληματικότητας. Τώρα πια έχουμε και τα δεδομένα και τις κατάλληλες ερευνητικές μεθόδους, γι' αυτό και αξίζει να αναλύσουμε τις θεωρητικές αυτές προβλέψεις εμπειρικά.

Ας εξετάσουμε πρώτα τα νόμιμα κέρδη. Σύμφωνα με τη θεωρία μας, αν αυξηθεί η ανεργία, θα αυξηθεί και η εγκληματικότητα. Τα στοιχεία για την ανεργία και την εγκληματικότητα από πολλές και διάφορες χώρες δείχνουν ότι όντως υπάρχει στενή συσχέτιση ανάμεσα στις δύο. Το βασικό θεωρητικό μοντέλο προτείνει επίσης ότι, αν αυξηθούν οι κυρώσεις, η εγκληματικότητα θα μειωθεί. Σύμφωνα με τη θεωρία αυτήν, λίγο πριν και λίγο μετά την ηλικία των 18, η εγκληματικότητα θα έπρεπε να μειώνεται δραστικά, δεδομένου ότι οι κυρώσεις αυξάνονται σε ποσοστό μεγαλύτερο του 200%. Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι κυρώσεις αυξάνονται μεν σημαντικά, αλλά η εγκληματική συμπεριφορά δεν επηρεάζεται σε αντίστοιχο βαθμό, γεγονός που καταδεικνύει σαφώς ότι οι κυρώσεις έχουν περιορισμένο αποτρεπτικό αντίκτυπο. Αν και τα στοιχεία είναι ακόμη πρώιμα, οι μελέτες αυτές θα μπορούσαν να είναι διαφωτιστικές σε σχέση με τα αμφιλεγόμενα ζητήματα της αυστηρότητας των κυρώσεων, όπως για παράδειγμα τη θανατική ποινή.

Μία άλλη θεωρητική πρόβλεψη υποστηρίζει ότι, αν αυξηθεί η πιθανότητα να συλληφθεί κάποιος, η εγκληματικότητα θα μειωθεί. Τα στοιχεία σχετικά με την ταχύτητα ανταπόκρισης της αστυνομίας, όπως αυτή προσεγγίζεται από την απόσταση μεταξύ του αστυνομικού τμήματος και του τόπου του εγκλήματος, δείχνουν ότι πράγματι υπάρχει συσχέτιση.

Στρεφόμαστε τώρα σε μία από τις πιο ενδιαφέρουσες πτυχές του όλου ζητήματος, η οποία σχετίζεται με τις ευκαιρίες εγκλημάτων και τις αποδόσεις τους. Παραδόξως, αυτό το θεμελιώδες χαρακτηριστικό έχει αγνοηθεί από τους περισσότερους ερευνητές και τους φορείς χάραξης πολιτικής – αλλά όχι και από τους ίδιους τους εγκληματίες! Με δύο συνεργάτες μου συγγραφείς, τον Mirko Draca (Πανεπιστήμιο του Γουόρικ) και τον Stephen Machin (London School of Economics), συλλέγουμε λεπτομερή στοιχεία σχετικά με τα εγκλήματα, από τη μητροπολιτική αστυνομία του Λονδίνου, τη λεγόμενη New Scotland Yard, με σκοπό να εξετάσουμε αυτήν ακριβώς την εναλλαγή αποδόσεων των εγκλημάτων. Πιο συγκεκριμένα, συσχετίζουμε την κλοπιμαία ποσότητα με την τιμή του κάθε προϊόντος για 132 συνεχόμενους μήνες και αποδεικνύουμε πως οι εγκληματίες

Τα Οικονομικά του υποκόσμου

ΓΡΑΦΕΙ Ο ΘΟΔΩΡΗΣ ΚΟΥΤΜΕΡΙΔΗΣ

ανταποκρίνονται στις μεταβολές των τιμών και κλέβουν με μεγαλύτερη συχνότητα τα προϊόντα που έχουν υψηλότερη απόδοση.

Χαρακτηριστικά είναι τα συμπεράσματα από την παράλληλη μείωση των τιμών και της κλοπιμαίας ποσότητας των συσκευών αναπαραγωγής DVD, αλλά και από την αύξηση των τιμών και της κλοπιμαίας ποσότητας των ωρολογίων χειρός. Πέραν των δύο αυτών παραδειγμάτων, η ίδια λογική εφαρμόζεται και σε μία ομάδα εμπορικών αγαθών που καλύπτει σχεδόν το σύνολο των κλοπιμαίων, γεγονός που καταδεικνύει την ισχυρή θετική σχέση μεταξύ του εγκλήματος και των σχετικών τιμών, ακόμη και αφού λάβουμε υπόψη τις ιδιαιτερότητες του κάθε αγαθού.

Πέρα από την έρευνα μεταξύ διαφόρων προϊόντων, μπορούμε να εστιάσουμε την προσοχή μας και σε μία ομάδα ειδικών εγκλημάτων που σχετίζονται με τα μέταλλα, μιας και το είδος αυτών των κλοπών παρουσιάζει άνοδο στις μέρες μας. Ενώ οι υπόλοιπες κλοπές, σε γενικές γραμμές, μειώθηκαν αισθητά, οι κλοπές μετάλλων αυξήθηκαν ραγδαία. Για παράδειγμα, μόνο οι κλοπές καλωδίων χαλκού (τα οποία είναι σχετικά εύκολο να κλαπούν, αφού είναι διαθέσιμα σε μη φυλασσόμενους δημόσιους χώρους) κοστίζουν στο Ηνωμένο Βασίλειο 770 εκατομμύρια λίρες ανά έτος. Ένας άλλος τρόπος να αντιληφθούμε το κόστος είναι πως μόνο το 2006 στο Ηνωμένο Βασίλειο σπαταλήθηκαν 240.000 λεπτά επιβατών λόγω των καθυστερήσεων που προκλήθηκαν από την κλοπή καλωδίων χαλκού σε γραμμές τρένων. Καθώς αυξάνονται οι τιμές των μετάλλων, οι εγκληματίες αρχίζουν να κλέβουν μέχρι και καμπάνες από εκκλησίες, ενώ έκλεψαν και μία γέφυρα 10 τόνων στην Τσεχία, κλουβιά ζώων κ.λπ. Τα εμπειρικά δεδομένα δείχνουν ότι η εγκληματικότητα και οι τιμές παρουσιάζουν άμεσα συνδεόμενες διακυμάνσεις για όλα τα μέταλλα και για τον χαλκό ειδικότερα.

Εκτός από την εξέταση απλών συσχετισμών, είμαστε σε θέση να καταδείξουμε και αιτιώδεις σχέσεις, δηλαδή τη σύνδεση μεταξύ αιτίας και αποτελέσματος. Πιο συγκεκριμένα, με τη μέθοδο των βοηθητικών μεταβλητών συνδέουμε τιμές μεταπώλησης από ανακυκλώσιμα μέταλλα με εναλλαγές στις παγκόσμιες τιμές των βασικών μετάλλων, οι οποίες είναι εξωγενείς ως προς τα εγκλήματα που λαμβάνουν χώρα στο Λονδίνο, για να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι και οι εγκληματίες ανταποκρίνονται σε ευκαιρίες και συμπεριφέρονται με ορθολογικό τρόπο, όπως κάνουν και οι νομοταγείς πολίτες και επιχειρηματίες.

Το βασικό συμπέρασμα είναι ότι οι άνθρωποι βρίσκονται σε αέναη αναζήτηση ευκαιριών και ότι η προσέγγιση καταπολέμησης του εγκλήματος αποκλειστικά μέσα από την επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων είναι παραπλανητική και ελλιπής. Όταν τα άτομα δεν έχουν πρόσβαση σε πόρους και ευκαιρίες, ψάχνουν για διεξόδους εκτός της νομιμότητας. Η σχέση μεταξύ ευκαιριών και εγκληματικότητας είναι η θεμελιώδης αρχή σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να σχεδιαστούν οι μελλοντικές πολιτικές που θα πρέπει πλέον να βασίζονται στην αυστηρή εμπειρική τεκμηρίωση και όχι σε προκαταλήψεις.

Συγκλονιστικό είναι το γεγονός ότι, από τους εμπόρους ναρκωτικών στη Γλασκώβη και τους κλέφτες μετάλλων στο Λονδίνο μέχρι τους επιχειρηματίες στη Silicon Valley και τους τραπεζίτες στη Wall Street, όλοι υπακούουν σε κάποιες βασικές αρχές της ανθρώπινης συμπεριφοράς. Όλοι τους ακολουθούν κάποιες θεμελιώδεις δυνάμεις που καθορίζουν τη λειτουργία τόσο της οικονομίας στην επιφάνεια όσο και της οικονομίας του υποκόσμου, η οποία εξακολουθεί να παραμένει μια ανεξιχνίαστη και συναρπαστική πτυχή της κοινωνίας μας.

(Ο Θοδωρής Κουτμερίδης είναι οικονομολόγος, ερευνητής στο Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης.)

Σχετική ομιλία TEDx και επιστημονική έρευνα του Θοδωρή Κουτμερίδη διατίθενται στους παρακάτω συνδέσμους:

– Ομιλία TEDx

– Έρευνα

Κράτη και Πολίτες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΕΝΗ ΣΠΥΡΑΚΟΥ

Γκόλφω Μαγγίνη και Ελένη Λεοντσίνη (επιστ. επιμ.), *Κράτη & Πολίτες: Κοινότητα, Ταυτότητα, Διαφορετικότητα,* Αθήνα: Σμίλη, 2016, 492 σελ. ISBN: 978-9606880636

Το συλλογικό έργο *Κράτη & Πολίτες: Κοινότητα, Ταυτότητα, Διαφορετικότητα,* το οποίο κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Σμίλη τον Μάρτιο του 2016, αποτελεί τον καρπό του ερευνητικού έργου που εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Ειδικού Προγράμματος Χορηγιών και Ενισχύσεων Μελών του Συνδέσμου Υποτρόφων του Ιδρύματος Ωνάση κατά τη διετία 2012 - 2014, με επιστημονική υπεύθυνη την Γκόλφω Μαγγίνη και συνεργάτιδα την Ελένη Λεοντσίνη, αναπληρώτρια καθηγήτρια Φιλοσοφίας και επίκουρη καθηγήτρια Φιλοσοφίας, αντίστοιχα, στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, οι οποίες έχουν και την επιστημονική επιμέλεια του τόμου.

Πρόκειται για μία ανθολογία μελετών των συμμετεχόντων ερευνητών, οι οποίες μεταφράστηκαν στα ελληνικά για τη συγκεκριμένη έκδοση, καθώς και πρωτότυπων μελετών των επιμελητριών του τόμου. Τα κύρια ζητήματα που πραγματεύονται οι μελέτες αυτές είναι ο κοσμοπολιτισμός, η πολυπολιτισμικότητα, η πολιτική φιλία, η πολιτική της κουλτούρας, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η ανεκτικότητα. Πρόκειται για ζητήματα που εγγράφονται στο πλαίσιο της αντιπαράθεσης οικουμενισμού και μερικοκρατίας (particularism), όπως διαμορφώθηκε μέσα από τα προτάγματα του Διαφωτισμού. Τα ένδεκα κείμενα της έκδοσης οργανώνονται σε τέσσερις θεματικές ενότητες, οι οποίες διαρθρώνονται με τέτοιον τρόπο, ώστε να αναδειχθούν οι ποικίλες συνάφειες του τρίπτυχου ταυτότητα-κοινότητα-διαφορετικότητα από διαφοροποιημένες προσεγγίσεις.

Το συλλογικό αυτό έργο καθίσταται εξαιρετικά επίκαιρο, καθώς το προαναφερθέν τρίπτυχο αποτυπώνει τους βασικούς πόλους της συζήτησης και αντιπαράθεσης σχετικά με τα μείζονα κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα που αναδύονται σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η έξαρση του εθνικισμού, η προσφυγική και μεταναστευτική κρίση, η δημόσια διατύπωση μισαλλόδοξου λόγου, η περιθωριοποίηση μεγάλων κοινωνικών ομάδων, το ζήτημα της διατήρησης ή της αφομοίωσης επιμέρους συλλογικών ταυτοτήτων (εθνικών, θρησκευτικών, έμφυλων κ.ά.) και η διαμόρφωση του ρόλου του κράτους είναι μερικά από τα ζητήματα που προσδιορίζουν το παρόν κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον και συνιστούν το εμπειρικό παράδειγμα του ερευνητικού αντικειμένου.

Στην πρώτη ενότητα, «Κοσμοπολιτισμός, πολυπολιτισμικότητα, φιλοξενία», περιλαμβάνονται κείμενα του Kwame Anthony Appiah και της Γκόλφως Μαγγίνη. Στο «Κοσμοπολίτες πατριώτες», ο Appiah απαντά στο ερώτημα εάν η ταυτότητα του κοσμοπολίτη είναι συμβατή με αυτή του πατριώτη. Η απάντησή του είναι καταφατική, καθώς υποστηρίζει την ιδέα ενός ριζωμένου πατριωτισμού, η οποία αντιτίθεται τόσο στην ιδεολογία του εθνικισμού όσο και στον κλασικό ουμανισμό εννοούμενο ως φιλοσοφική θεωρία που προκρίνει μιαν αφηρημένη θεώρηση της ανθρώπινης φύσης και των ιδιοτήτων της. Σύμφωνα με τον Appiah, μπορεί κάποιος να είναι κοσμοπολίτης, τιμώντας την ποικιλία των ειδών της ανθρώπινης κουλτούρας, να είναι ριζωμένος, πιστός σε μια τοπική κοινωνία ή σε κάποιες τοπικές κοινωνίες που θεωρεί σπίτι του, να είναι φιλελεύθερος, πεπεισμένος για την αξία του ατόμου, αλλά να είναι και πατριώτης,

Κράτη και Πολίτες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΕΝΗ ΣΠΥΡΑΚΟΥ

να τιμά δηλαδή τους θεσμούς του κράτους ή των κρατών εντός των οποίων ζει.

Στο «Αξιοπρέπεια, ικανότητες και πολιτικές συγκινήσεις: οι θέσεις της Martha Nussbaum υπέρ μιας κοσμοπολιτικής δικαιοσύνης», η Γκόλφω Μαγγίνη παρουσιάζει κριτικά τις βασικές θέσεις της Nussbaum για την κοσμοπολιτική δικαιοσύνη και για τον ρόλο και τη σημασία των πολιτικών συναισθημάτων σε ζητήματα κοινωνικής και πολιτικής δικαιοσύνης τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, η Nussbaum επιχειρεί τη συμπλήρωση της προσέγγισης των ικανοτήτων από μια φιλελεύθερη θεωρία της δικαιοσύνης, που αναγνωρίζει εντούτοις τις οφειλές της στην αριστοτελική ψυχολογία, καθώς και στον στωικό κοσμοπολιτισμό, και εστιάζει την προσοχή της στην προοπτική μιας εκπαίδευσης των συναισθημάτων που είναι ουσιωδώς κοσμοπολιτική.

Η δεύτερη ενότητα, «Κοινότητα, συλλογικότητα, πολιτική φιλία και δημοκρατία», περιλαμβάνει κείμενα του Andrius Bielskis, της Sibyl Schwarzenbach και δύο μελέτες της Ελένης Λεοντσίνη. Στο «Οι πολιτικές επιπτώσεις των ισχυρισμών του Alasdair MacIntyre στο Έλλογα εξαρτημένα όντα», ο Andrius Bielskis εξετάζει σε ποιον βαθμό οι πολιτικές των τοπικών κοινοτήτων επηρεάζονται και απειλούνται από τον παγκόσμιο καπιταλισμό και το σύγχρονο έθνος-κράτος, με αναφορές στο ύστερο έργο του MacIntyre και στην προσέγγισή του για την αριστοτελική ερμηνεία της ανθρώπινης ευημερίας. Στο «Η φιλία ως κοινωνικό και πολιτικό αγαθό: ἡ γὰρ τοῦ συζῆν προαίρεσις φιλία», η Ελένη Λεοντσίνη αναδεικνύει την επικαιρότητα της αριστοτελικής έννοιας της πολιτικής φιλίας και τη λειτουργία της ως κοινωνικού αγαθού, καθώς και τη σχέση μεταξύ φιλίας και δικαιοσύνης ως δύο συμβατών εννοιών.

Η Sibyl Schwarzenbach, στο «Δημοκρατία και φιλία», επιχειρηματολογεί υπέρ της έννοιας της πολιτικής ή δημόσιας φιλίας ως της τρίτης κριτικής αξίας της δημοκρατίας, η οποία συμπληρώνει την ελευθερία και την ισότητα και διευκρινίζει τα όριά τους. Η δεύτερη ενότητα ολοκληρώνεται με το κείμενο της Ελένης Λεοντσίνη «Τὸ κοινῇ συμφέρον: δημοκρατία, φιλία και ομόνοια στην αριστοτελική και νεοαριστοτελική πολιτική φιλοσοφία», στο οποίο τεκμηριώνονται αναλυτικά η επικαιρότητα και η σημασία της αριστοτελικής πολιτικής σκέψης ως σημαντικού εργαλείου κατανόησης των θεωρητικών δομών του δημοκρατικού πολιτεύματος, καθώς και της αριστερής νεοαριστοτελικής πολιτικής σκέψης ως εναλλακτικής κριτικής στη νεοφιλελεύθερη θεωρία.

Στην τρίτη ενότητα, «Κουλτούρα, ταυτότητα, διαφορετικότητα», περιλαμβάνονται κείμενα της Seyla Benhabib, του Nikolas Kompridis και της Γκόλφως Μαγγίνη. Μέσω της θεωρητικής αντιπαράθεσης δύο σύγχρονων εκπροσώπων της κριτικής θεωρίας, της Benhabib και του Kompridis, αναδεικνύεται το ζήτημα της «πολιτικής της κουλτούρας» στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες. Η Benhabib, στο «Χρήσεις και καταχρήσεις της κουλτούρας», υπερασπίζεται την κοινωνική κατασκευασιοκρατία ως την πιο ολοκληρωμένη εξήγηση των πολιτισμικών διαφορών και υποστηρίζει ότι καθήκον της δημοκρατικής ισότητας είναι να δημιουργεί αμερόληπτους θεσμούς εντός της δημόσιας σφαίρας, στην οποία ο αγώνας για αναγνώριση των πολιτισμικών διαφορών και των επιμέρους ταυτοτήτων πραγματοποιείται χωρίς τη διάσταση της κυριαρχίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούν να προωθηθούν οι αρχές της δημοκρατικής συμπερίληψης και της κοινωνικοπολιτικής δικαιοσύνης, αναγνωρίζοντας ταυτόχρονα το γεγονός της πολιτισμικής ρευστότητας.

Ο Kompridis, στο «Κανονιστικοποιώντας την υβριδικότητα / Ουδετεροποιώντας την κουλτούρα», ασκεί κριτική στις θέσεις της Benhabib και υποστηρίζει ότι η προσέγγισή της ρευστοποιεί τις κουλτούρες, κανονιστικοποιώντας με αυτόν τον τρόπο τις αρχές της ρευστότητας και της αέναης επαναδιαπραγματευσιμότητας κάθε κουλτούρας στη δημόσια σφαίρα. Η «πολιτική της κουλτούρας» ουδετεροποιείται, δηλαδή αποπολιτικοποιείται. Αντίθετα, για τον Kompridis, ο δημόσιος λόγος της δικαιοσύνης και των δικαιωμάτων πάσχει από εγγενείς αδυναμίες, καθώς οι προϋποθέσεις διατύπωσής του (γνωσιοκρατία, οικουμενισμός, φορμαλισμός) λειτουργούν σε βάρος των κεντρικών αιτημάτων του Διαφωτισμού για κριτική και χειραφετητική ελευθερία.

Στο «Κουλτούρα, ταυτότητα, διαφορετικότητα: η αντιπαράθεση Seyla Benhabib – Nikolas Kompridis γύρω από την "πολιτική της κουλτούρας"», κείμενο με το οποίο ολοκληρώνεται η τρίτη ενότητα, η Γκόλφω Μαγγίνη ανασυγκροτεί τα επιχειρήματα των δύο προηγούμενων κειμένων και παρουσιάζει τα βασικά σημεία της αντιπαράθεσης των δύο θεωρητικών, αναδεικνύοντας ταυτόχρονα ως πυρήνα της τη διαφοροποιημένη αντίληψή τους περί οικουμενισμού και, εντέλει, περί νεωτερικότητας. Η εν λόγω θεωρητική αντιπαράθεση αποτελεί αφετηριακό σημείο, προκειμένου να παρουσιαστεί περαιτέρω το φάσμα των θέσεων και διαφοροποιήσεων εντός του πεδίου της αγγλοσαξονικής κριτικής θεωρίας ως προς το ζήτημα των ταυτοτήτων.

Κράτη και Πολίτες

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΕΝΗ ΣΠΥΡΑΚΟΥ

Η τέταρτη και τελευταία ενότητα, «Ανθρώπινα δικαιώματα και ανεκτικότητα στη "μετα-πολιτική" εποχή», περιλαμβάνει δύο κείμενα του Κώστα Δουζίνα και της Wendy Brown. Στο «Τα παράδοξα των ανθρώπινων δικαιωμάτων», ο Κώστας Δουζίνας, μέσα από επτά θέσεις, παρουσιάζει μια εναλλακτική προσέγγιση στα ανθρώπινα δικαιώματα, επισημαίνοντας ότι αυτά ενσαρκώνουν το σύγχρονο ιδεώδες του κοσμοπολιτισμού και αναδεικνύονται στη μοναδική ιδεολογία της παγκοσμιοποίησης μετά την κατάρρευση του κομουνισμού. Επικυρώνουν τον φιλελεύθερο ατομικισμό και την απροθυμία για αυθεντική κοινωνική αλλαγή υπονομεύοντας τις αξιώσεις για κοινωνική δικαιοσύνη. Η πλήρης θετικοποίηση των δικαιωμάτων και η μετατροπή σε νόμο της επιθυμίας για δημιουργία ταυτότητας και αναγνώρισή της εξαλείφουν το δημιουργικό δυναμικό των δικαιωμάτων και συγκροτούν το εξής παράδοξο: όσο περισσότερα δικαιώματα έχουμε, τόσο πιο ανασφαλείς νιώθουμε. Για τον Δουζίνα, «καμία σύμβαση δικαιωμάτων δεν μπορεί να ολοκληρώσει τον αγώνα για δίκαιη κοινωνία», γι' αυτό και πρέπει να αποδώσουμε εκ νέου στα ανθρώπινα δικαιώματα τη δύναμη της ουτοπίας και της αντίστασης.

Η Wendy Brown, στο «Η ανεκτικότητα ως λόγος αποπολιτικοποίησης», συνδέει την αναβίωση του λόγου περί ανεκτικότητας με το ζήτημα της πολυπολιτισμικότητας και της πολιτικής των ταυτοτήτων. Η ανεκτικότητα χαρακτηρίζεται από την ποικιλία των φορέων, των αντικειμένων και των πολιτικών εκφάνσεών της, αναδεικνύεται σε βασική έννοια της πολυπολιτισμικής δικαιοσύνης και γίνεται έμβλημα μιας πολιτικής η οποία αποποιείται τον πολιτικό χαρακτήρα της, καθώς πολιτισμικοποιείται. Ταυτόχρονα, όμως, η αποπολιτικοποίηση του πολιτικού λόγου περί ανεκτικότητας περιέχει ένα παράδοξο, καθώς αυτή πολιτισμικοποιεί ταυτότητες αποκρύπτοντας ότι αυτές είναι προϊόν πολιτικών διαδικασιών. Η εν λόγω «πολιτισμοποίηση της πολιτικής» αφαιρεί από τους φιλελεύθερους θεσμούς, στο πλαίσιο των οποίων διατυπώνεται, οποιαδήποτε σχέση με την κουλτούρα και επιστρατεύει την ανεκτικότητα ως ένα εργαλείο φιλελεύθερης διακυβέρνησης, αναπαράγοντας εσφαλμένα την υποτιθέμενη α-πολιτισμική φύση του φιλελευθερισμού.

Το βιβλίο *Κράτη & Πολίτες: Κοινότητα, Ταυτότητα, Διαφορετικότητα* απευθύνεται τόσο σε εξειδικευμένους ερευνητές και φοιτητές, οι οποίοι μέσω των εμπλουτισμένων με εκτενείς βιβλιογραφικές αναφορές και επεξηγηματικά σχόλια αναλύσεων έρχονται σε επαφή με έναν γόνιμο διάλογο αντιτιθέμενων και συμπληρωματικών απόψεων γύρω από τα επίμαχα ζητήματα της σύγχρονης πολιτικής και κοινωνικής θεωρίας, όσο όμως και στο ευρύτερο αναγνωστικό κοινό, το οποίο βρίσκεται σε κοινωνική και πολιτική εγρήγορση και αναζητεί έναν πλούσιο οδηγό θεματοποίησης και πραγμάτευσης των εν λόγω ζητημάτων.

(Η Ελένη Σπυράκου είναι υποψήφια διδάκτωρ Φιλοσοφίας στον Τομέα Φιλοσοφίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.)

Μελέτη της ελληνικής λόγιας μουσικής του 20ού αιώνα

ΓΡΑΦΕΙ Η ΖΩΗ ΖΕΝΙΩΔΗ

Άρτεμις Παπαδάκι, *Συμβολή στη Μελέτη και Έρευνα της Λόγιας Μουσικής στην Ελλάδα του 20ού αιώνα*, Αθήνα: Πατάκης, 268 σελ., ISBN 978-9601652573

Πρόκειται για ένα εξαιρετικό βιβλίο της μουσικού και ερευνήτριας Αρτέμιδος Παπαδάκι, το οποίο έρχεται να πλουτίσει την υπάρχουσα βιβλιογραφία γύρω από τη λόγια μουσική της Ελλάδας του 20ού αιώνα. Όπως αναφέρει η ίδια η ερευνήτρια, κίνητρο για τη συγγραφή του βιβλίου ήταν η αγάπη και ο σεβασμός για την κοινωνική ομάδα των Ελλήνων μουσουργών, ενώ αφορμή αποτέλεσε ο πλούτος τού εν πολλοίς αναξιοποίητου σχετικού υλικού που υπάρχει στην ΕΡΤ.

Προετοιμάζοντας τη συγγραφή του βιβλίου, η ερευνήτρια εκπόνησε το πολύ σημαντικό έργο της ταξινόμησης, της οργάνωσης και της καταλογογράφησης όλου του μουσικού υλικού που βρίσκεται στη Βιβλιοθήκη των Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ και περιλαμβάνει πολυάριθμες παρτιτούρες και πάρτες έργων Ελλήνων μουσουργών. Αντλώντας ιδέες από τα μοντέλα επικοινωνίας και οργάνωσης πολιτιστικών οργανισμών, η ερευνήτρια οργάνωσε το υλικό με λεπτομερή τρόπο, έτσι ώστε να διευκολυνθεί η δυνατότητα σύνθετων αναζητήσεων. Βασικός στόχος αυτής της συγκεκριμένης προσπάθειας ήταν και είναι να δοθεί στο ευρύ κοινό και σε πολιτιστικούς οργανισμούς και φορείς ελεύθερη πρόσβαση σε αυτό το υλικό.

Στη συνέχεια, η Άρτεμις Παπαδάκι, μέσα από ερωτηματολόγια, ξεκίνησε έναν διάλογο με Έλληνες συνθέτες. Στόχος της ήταν να εκμαιεύσει από τους ίδιους την εκτίμηση για το έργο τους, να τους επιτρέψει να αυτοπροσδιορίσουν το ιδίωμά τους και να ζητήσει τη γνώμη τους γύρω από διάφορα θέματα και προβληματισμούς της «λόγιας» μουσικής του 20ού αιώνα. Μέσα από την επικοινωνία αυτήν φάνηκε ότι οι περισσότεροι συνθέτες είναι θετικοί στο θέμα της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου Αρχείου Ελληνικής Μουσικής.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι στο βιβλίο υπάρχουν αναφορές σε κάποιες δυσκολίες, οι οποίες, σύμφωνα με την ερευνήτρια, καλό θα είναι να ξεπεραστούν. Πρώτη και βασική δυσκολία στην ελληνική λόγια μουσική τού σήμερα είναι η επικοινωνία των συνθετών (μέσα από τα έργα τους) με το κοινό. Η ερευνήτρια αναφέρεται επίσης στο πρόβλημα των όρων «λόγια» ή «σοβαρή» μουσική, καθώς και στην αναγκαιότητα ή μη Εθνικών Σχολών. Όλα τα παραπάνω θέματα παρουσιάζονται εκτενώς στις σελίδες του βιβλίου.

Πιο αναλυτικά, το βιβλίο ξεκινά με πρόλογο της συγγραφέα, καθώς και πρόλογο του Έλληνα συνθέτη Γιώργου Κουρουπού. Το πρώτο μέρος του βιβλίου επικεντρώνεται σε διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις και αναπτύσσει τα εξής θέματα: 1. Έννοια της επικοινωνίας· 2. Μουσική δημιουργία και επικοινωνία· 3. Πολιτιστικός οργανισμός: Διαμεσολαβητής μεταξύ πολιτιστικού προϊόντος και κοινού· 4. Ποιοτική και ποσοτική ανάλυση ως ερευνητικά εργαλεία. Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η έρευνα της συγγραφέα, κατά τις εξής ενότητες: 1. Ιστορικό της έρευνας· 2. Οργάνωση του υλικού· 3. Μεθοδολογία της έρευνας· 4. Παρουσίαση και σχολιασμός των στοιχείων.

Μελέτη της ελληνικής λόγιας μουσικής του 20ού αιώνα

ΓΡΑΦΕΙ Η ΖΩΗ ΖΕΝΙΩΔΗ

Το βιβλίο περιλαμβάνει επίσης πολλά γραφήματα, τα οποία χρησιμοποιούνται για να αναδείξουν μοντέλα επικοινωνίας, καθώς και τα αποτελέσματα της έρευνας. Η συγγραφέας αναλύει διεξοδικά όλα τα δεδομένα και παρουσιάζει με απλό και ευκολονόητο τρόπο τα αποτελέσματα. Όπως σχολιάζει η ίδια, η πρακτική χρησιμότητα του βιβλίου της έχει ήδη αποδειχθεί, καθώς διάφοροι οργανισμοί έχουν ανατρέξει σε αυτό και στα αποτελέσματα της έρευνάς της.

Εισάγοντάς μας σε διάφορα θέματα της ελληνικής μουσικής δημιουργίας του 20ού αιώνα, το βιβλίο της Αρτέμιδος Παπαδάκι προσθέτει πολλά καινούργια στοιχεία σε όσα γνωρίζαμε μέχρι τώρα για το συγκεκριμένο είδος μουσικής.

(Η Ζωή Ζενιώδη είναι αρχιμουσικός και πιανίστα.)